



Fingrid Oyj  
PL 530  
00101 HELSINKI

Viite Lausuntopyyntö 18.1.2023

## Luonnonsuojelulain 65 §:n 2 mom. mukainen lausunto Natura-alueisiin kohdistuvia vaikutuksia koskevasta arvioinneista, Fingrid Oyj, Jylkkä (Kalajoki) - Alajärvi 2x400+110 kilovoltin voimajohtohanke

Fingrid Oy suunnittelee uuden 2 x 400+110 kilovoltin voimajohtoyhteyden rakentamista Kalajoen Jylkän ja Alajärven sähköasemien välille. Voimajohtoyhteys käsittää pääosin kaksi rinnakkaista 400+110 kilovoltin voimajohtoa. YVA-menettelyssä tarkasteltavat voimajohtoyhteyden reitit sijoittuvat pääosin uuteen maastokäytävään ja vain hyvin lyhyeltä osin nykyisten voimajohtojen rinnalle.

Natura-arvioinnissa tarkastellaan hankkeen vaikutuksia seuraaviin Natura-alueisiin:

- Huosianmaankallio (FI0800071, SAC)
- Isoraivio ja Pilleskytö (FI1000031, SAC)
- Käärmekalliot (FI0800091, SAC)
- Patanajärvenkangas (FI1001003, SAC)
- Pilvineva (FI1001001, SAC/SPA)
- Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynneva (FI1000014, SAC/SPA)
- Ruokkaanneva (FI0800041, SAC)
- Viitajärvi (FI1000025, SAC/SPA)
- Vionneva (FI1000019, SAC/SPA)

Arvioinnit on toteutettu aluekohtaisesti, joskin kaikki arvioinnit ovat koottuna yhteen liitteeseen (Liite 3. Natura-arvioinnit ja velvollisuuden selvittämisen päivitys).

### VAIKUTUSARVIOINNIN TOTEUTUSTAPA

#### Aineisto ja menetelmät

Natura-arvioinnit on tehty Natura-tietolomakkeen, paikkatietoaineistojen ja olemassa olevan lajistotiedon (Suomen lajitietokeskus 2022) pohjalta. Tietyille Natura-alueille on kohdennettu myös maastokäynti. Arvioinnissa on tukeuduttu arvioinnin laatijoiden asiantuntemukseen suojeluperusteissa mainittujen lajien ja luontotyyppien alueellisesta levinneisyydestä ja edustavuudesta sekä Natura-luontotyypeille ominaisen lajiston levinneisyydestä, ekologiasta ja käyttäytymisestä.

### **Arvioinnin kohdistaminen**

Natura-arvioinnissa keskitytään suojelun perustana oleviin luontotyyppihin tai lajeihin. Luonnonarvot ilmenevät Natura-tietolomakkeista ja ne ovat:

- SAC-alueilla luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä tai
- SAC-alueilla luontodirektiivin liitteen II lajeja tai
- SPA-alueilla lintudirektiivin liitteen I lintulajeja tai
- SPA-alueilla lintudirektiivin 4.2 artiklassa tarkoitettuja muuttolintuja.

Vallitsevan käytännön mukaisesti SAC-alueilla on tarkasteltu hankkeen vaikutuksia myös Natura-alueen luontotyypeille ominaiseen lajistoon, kuten linnustoon. Tarkastelu on kuitenkin jossain määrin suppeampi, eikä Natura-arvioinnissa edellytetä tarkasteltujen vaikutusten huomioimista osana alueen kokonaisarviointia.

### **Arvioinnin kriteerit**

#### **Alueen herkkyys**

Natura-alueverkostoon sisällytettyjen alueiden tavoitteena on ylläpitää luontotyyppien ja lajien suojelutason säilymistä suotuisana. Arvioinnissa huomioidaan alueen ja luontotyyppien herkkyys vaikutuksille.

#### **Vaikutusten suuruus ja todennäköisyys**

Natura-alueiden luontotyyppihin ja lajistoon kohdistuvien vaikutusten suuruudelle on vaikea määrittää selkeitä rajoja, sillä lajin tai luontotyypin suojelutason säilyminen suotuisana riippuu luontotyypin/lajin yleisyydestä/harvinaisuudesta, Natura-alueen koosta ja sen luontotyyppi/lajijakaumasta sekä luontotyypin/lajin yleisyydestä/harvinaisuudesta koko alueverkostossa. Tämän vuoksi vaikutuksen suuruudelle ei esitetä erillistä kriteeristöä.

Vaikutusten todennäköisyyttä on arvioitu seuraavan luokituksen mukaisesti: varma, erittäin todennäköinen, todennäköinen, odotettavissa, ennakoitavissa ja epätodennäköinen sekä erittäin epätodennäköinen.

#### **Vaikutusten merkittävyys**

Luonto- tai lintudirektiivissä ei ole määritetty, milloin luonnonarvot heikentyvät tai merkittävästi heikentyvät. Euroopan komission julkaisemassa ohjeessa (Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset) todetaan, että vaikutusten merkittävyys on kuitenkin määritettävä suhteessa suunnitelman tai hankkeen kohteena olevan suojeltavan alueen erityispiirteisiin ja luonnonolosuhteisiin ottaen erityisesti huomioon alueen suojelutavoitteet. Mikäli ilmenee, että vaikutus on epävarma, suunnitelma myös heikentää merkittävästi Natura-arvoja (varovaisuusperiaate).

Luontoarvojen heikentyminen voi olla merkittävää jos:

- Suojeltavan lajin tai luontotyypin suojelutaso ei hankkeen toteutuksen jälkeen ole suotuisa.
- Olosuhteet alueella muuttuvat hankkeen tai suunnitelman johdosta niin, ettei suojeltavien lajien tai elinympäristöjen esiintyminen ja lisääntyminen alueella ole pitkällä aikavälillä mahdollista.
- Hanke heikentää olennaisesti suojeltavan lajiston runsautta.
- Luontotyypin ominaispiirteet turmeltuvat tai osittain häviävät hankkeen johdosta.
- Ominaispiirteet turmeltuvat tai suojeltavat lajit häviävät alueelta kokonaan.

Arvioinnissa kielteisten vaikutusten merkittävyys arvioitiin kohteen herkkyuden ja muutoksen suuruusluokan perusteella seuraavia luokkia käyttäen: erittäin suuret vaikutukset, suuret vaikutukset, kohtalaiset vaikutukset, vähäiset vaikutukset ja ei vaikutuksia. Näistä merkittäviä vaikutuksia ovat erittäin suuret ja suuret vaikutukset. Vaikutusten arvioinnissa käytettiin myös apuna Byronin (2000) esitystä vaikutusten merkittävyyden luokituksista.

### **Vaikutuksen kesto**

Vaikutuksen kesto vaikuttaa vaikutusten merkittävyyteen. Vaikutukset voidaan jakaa seuraavasti (Byron 2000):

- Pysyvä – vaikutukset, jotka jatkuvat yli yhden ihmiskupolven (>25 vuotta).
- Väliaikainen – vaikutuksen kesto vähemmän kuin 25 vuotta.
- Pitkäaikainen - vaikutuksen kesto 15–25 vuotta.
- Keskipitkä – vaikutuksen kesto 5–15 vuotta.
- Lyhytaikainen – vaikutuksen kesto alle 5 vuotta.

### **Vaikutukset koskemattomuuteen**

Yksittäisiin luontotyypeihin ja lajeihin kohdistuvien vaikutusten lisäksi on arvioitava hankkeen vaikutukset Natura-alueen eheyteen (koskemattomuus). Alueen koskemattomuus liittyy alueen suojelutavoitteisiin, eikä se siten tarkoita koskemattomuutta sanan kirjaimellisessa tai fyysisessä merkityksessä.

Komission ohjeiden mukaan negatiivinen vaikutus alueen eheyteen on lopullinen kriteeri, jonka perusteella todetaan, ovatko vaikutukset merkittäviä. Luontodirektiivin 6 artiklan 3. kohta määrää, että viranomaiset saavat hyväksyä hankkeen tai suunnitelman vasta varmistuttuaan siitä, että se "ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen". Komission tulkintaohjeessa todetaan, että koskemattomuus tarkoittaa "ehjänä olemista". Tällöin on kyse siitä, että voiko alue hankkeesta tai suunnitelmasta huolimatta pitkälläkin tähtäyksellä säilyä sellaisena, että sen suojelutavoitteisiin kuuluvat luontotyypit eivät "mainittavasti supistu ja suojeltavien lajien populaatiot pystyvät kehittymään suotuisasti tai vähintään säilymään nykyisellä tasollaan". Tämä korostaa, että hanke tai suunnitelma ei saa uhata alueen koskemattomuutta eli koko Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan täytyy säilyä elinkelpoisena. Myös niiden luontotyyppien ja lajien kantojen täytyy säilyä elinvoimaisena, joiden vuoksi alue on valittu Natura-verkoston.

Eheyteen vaikuttavia tekijöitä ovat mm.:

- elinpiirit
- ruokailu- ja pesimäalueet
- ravinne- ja hydrologiset suhteet
- ekologiset prosessit
- populaatiot

Natura-alueen eheyden yhteydessä on huomioitavaa, että vaikka hankkeen tai suunnitelman vaikutukset eivät olisi mihinkään suojeluperusteena olevaan luontotyyppiin tai lajiin yksinään merkittäviä, vähäiset tai kohtalaiset vaikutukset moneen luontotyyppiin tai lajiin saattavat vaikuttaa alueen ekologiseen rakenteeseen ja toimintaan kokonaisuutena. Vaikutusten ei myöskään tarvitse kohdistua suoraan alueen arvokkaisiin luontotyypeihin tai lajeihin ollakseen merkittäviä, sillä ne voivat kohdistua esim. alueen hydrologiaan tai tavanomaisiin lajeihin ja vaikuttaa tätä kautta välillisesti suojeluperusteina oleviin luontotyypeihin ja/tai lajeihin (Söderman 2003).

### **Yhteisvaikutukset**

Yhteisvaikutuksien arviointi koskee niitä suunnitelmia tai hankkeita, jotka on jo toteutettu tai hyväksytty mutta vielä kesken tai joista on tehty lupahakemus. Arvioinnissa on huomioitu kaikenlaiset suunnitelmat tai

hankkeet, jotka voivat yhdessä tarkasteltavan suunnitelman tai hankkeen kanssa aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia.

### **Hankkeen vaikutusmekanismit ja vaikutusalue**

Voimajohtohankkeet saattavat aiheuttaa suoria ja/tai välillisiä vaikutuksia hankealueiden ja mahdollisesti niiden lähiympäristön eliöstölle. Tässä Natura-arviossa vaikutukset ovat välillisiä, koska tarkasteltavat Natura-alueet eivät sijoitu hankealueelle.

Pitkäaikaisia vaikutuksia aiheutuu uusille pylväspaikoille, raivattavalle ja avoimena pidettävälle johtoalueelle sekä säännöllisesti käsiteltävän johtoaukean reunavyöhykkeelle.

Välillisistä vaikutuksista arvioidaan

- Hydrologiset vaikutukset
- Reunavaikutus
- Melu ja törmäys
- Estevaikutus
- Muut välilliset vaikutukset

### **Vaikutusten kesto ja ulottuvuus**

Voimajohtohankkeen mahdolliset vaikutukset Natura-alueelle ajoittuvat johtopylväiden rakentamisen, toiminnan sekä purkamisen ajalle. Voimajohtohankkeissa yleisesti merkittävimmät vaikutukset ovat rakentamisen ja purkamisen aikaisia häiriövaikutuksia. Mahdolliset lintujen törmäysvaikutukset sekä häiriö- ja estevaikutukset voivat ulottua laajalle alueelle.

Kasvillisuuteen kohdistuvat välilliset vaikutukset ovat sen sijaan usein paikallisia ja ilmenevät voimakkaimmin hankkeen rakennusvaiheen aikana. Reunavaikutuksen lisääntyminen voi heikentää Natura-alueen ominaisluonnetta, ja tämän vaikutuksen on arvioitu ulottuvan maksimissaan noin 50 metrin alueelle. Purkamisen jälkeinen vaikutus riippuu alueelle tulevasta maankäytöstä.

### **Vaikutusarvioinnin epävarmuustekijät**

Natura-tietolomakkeella suojeluperusteissa mainittujen eläinlajien sekä luontotyypeille ominaisten lajien reviirien sijoittuminen ja yksilö/parimäärien nykytila Natura-alueella ei ole kattavasti tiedossa. Tämän vuoksi tulosten tulkinnessa ja vaikutusten arvioinneissa on jouduttu tekemään oletuksia, jotka tuovat tulosten luotettavuuteen merkittävydeltään kohtalaisen epävarmuustekijän.

## HANKKEEN VAIKUTUKSET NATURA-ALUEILLE

### Huosianmaankallio (FI0800071, SAC, 38 ha)

#### **Natura-alueelle sijoittuvan ja alueen läheisyydessä sijaitsevan hankealueen osan kuvaus**

Huosianmaankallion Natura-aluekokonaisuus koostuu kolmesta erillisestä osa-alueesta. Huosianmaankallion osa-alue sijoittuu Hangasneva-Alajärven itäiselle reitille Kellokallio-Kakkurinkankaan läntisen reitin länsipuolelle lähimmillään noin 1,3 kilometrin päähän voimajohtoalueesta. Alueella on sekä kuivaa ja tuoretta kalkkivaikutteista lehtoa, että edustavaa lettorämettä, lettokorpea ja luhtalehtoa. Alueella kasvaa useita uhanalaisia putkilokasveja ja sammalia. Pääosa lehdoista ja lettosoista jää kuitenkin Natura 2000 -rajauksen ulkopuolelle.

Poikkijoen osa-alue on voimajohtoreittivaihtoehto Hangasneva-Alajärven läntisellä reitillä Alajärven pohjoisen vaihtoehdon pohjoispuolella lähimmillään noin 690 metrin päässä voimajohtoalueesta. Alue on maantien varressa oleva pienialainen edustava lettoräme, jolla esiintyy sekä valtakunnallisesti että alueellisesti uhanalaisia kasvilajeja.

Kalkkikankaan osa-alue sijaitsee myös Hangasneva-Alajärven läntisellä reitillä kahden (Alajärvi pohjoinen ja Alajärvi keskimmäinen) voimajohtoreittivaihtoehdon välissä yli 1,2 kilometrin päässä kummastakin reittivaihtoehdosta. Alueella esiintyy vaihtelevaa lehtokasvillisuutta keskiosien kuivasta lehdosta reunaosien ja kalkkikuoppien ympäristön tuoreeseen lehtoon sekä suonreunan lettokorpeen. Osalla aluetta lehtokasvillisuus esiintyy laikuittain luonnonmetsässä. Alueen länsiosassa on ojitettua lettorämettä ja lettokorpea. Alueella esiintyy useita uhanalaisia ja harvinaisia kasvilajeja.

Huosianmaankallion Natura-alue on erittäin merkittävä kalkkivaikutteisten lehtojen sekä lettosoiden suojelukohde, jolla on huomattava merkitys uhanalaisten kasvilajien suojelun kannalta.

#### **Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit**

Riippuen tarkasteltavasta reittivaihtoehdosta, sijoittuvat voimajohtoalueet 690–1300 metrin etäisyydelle Huosianmaankallion Natura-alueen eri osa-alueista. Kohtalaisen suuren etäisyyden vuoksi voimajohtorakentamisen ei katsota aiheuttavan haitallisia välillisiä (pienilmasto, hydrologia, pirstoutuminen) vaikutuksia suojeluperusteena oleville luontotyypeille (luonnonmetsät, lehdot, puustoiset suot ja letot).

#### **Luontodirektiivin liitteen II lajit**

Natura-alueen suojeluperusteena on kaksi luontodirektiivin liitteen II lajia, eli kiiltosirppisammal ja uhanalainen kämmekkälaji, jonka rekisteritiedot ovat olleet käytettävissä arvioinnissa. Molemmat ovat kalkinvaatijoita. Kiiltosirppisammalta esiintyy 1,2 kilometrin etäisyydellä lähimmästä

reittivaihtoehdosta. Voimajohdon luontoselvityksissä ko. lajeja tai niille sopivia elinympäristöjä ei ole löydetty voimajohtoalueelta tai sen vaikutusalueelta. Niinpä voimajohdon rakentamisella ei ole vaikutusta Natura-alueen populaatioihin pidemmälläkään aikavälillä metapopulaatiodynamiikan kautta. Koska myöskään lajien elinympäristöille Natura-alueella ei aiheudu edes välillisiä vaikutuksia (ks. vaikutukset suojeluperusteena oleviin luontodirektiivin liitteen I luontotyyppisiin), vaikutuksia suojeluperusteena oleviin kasvilajeihin ei ole.

### **Muut lajit ja luontotyypeille ominainen lajisto**

Natura-lomakkeella on mainittu 26 putkilokasvia ja sammalta. Mainittuihin lajeihin tai muihin luontotyypeille ominaisiin kasvilajeihin ei kohdistu sellaisia vaikutuksia, jotka eivät olisi tulleet huomioiduiksi edellä luontotyyppisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa, ja vaikutuksia ei siten ole tai ne ovat hyvin vähäiset. Muihinkaan Natura-alueen luontotyypeille ominaisiin lajeihin ei aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

### **Yhteisvaikutukset**

Alueella on voimassa Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaava, joka on voimassa muiden kuin 1., 2. ja 3. vaihemaakuntakaavassa käsiteltyjen sisältöjen osalta. Huosianmaankallion lähialuetta koskee vaihemaakuntakaava III (turvetuotanto, suoluonnon suojelu, puolustusvoimien alueet, bioenergiailaitokset ja energiapuun terminaalit). Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavassa Huosianmaankallion Natura-osa-alueet merkinnöillä SL-2 ja SL-4, jolla kaavassa osoitetaan soiden- ja lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvat kohteet. Huosianmaankallion osa-alueen vieressä on ohjeellinen ulkoilureitti, ja osa-alueen läpi kulkee turvetuotantovyöhykkeen raja.

Maakuntakaavassa esitetään ek-merkinnällä Poikkijoen osa-alueen viereen sijoittuvaa kaivosaluetta, jonka mainitaan Natura-lomakkeessa uhkaavan alueen luontoarvoja.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 valmistelu on arvioinnin tekohetkellä vasta aloitettu, joten sitä ei voida käyttää arvioinnissa. Yhdessä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavojen kanssa voimajohtohanke ei merkittävästi heikennä alueen suojeluarvoja.

### **Vaikutusten lieventämistoimenpiteet**

Lieventävät toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on minimoida tai jopa poistaa kielteiset vaikutukset, joita suunnitelman toteuttamisesta todennäköisesti aiheutuu, niin, että alueen koskemattomuuteen ei kohdistu haitallisia vaikutuksia. Tässä tapauksessa niitä ei tarvita.

### **Vaikutukset Natura-alueen eheyteen**

Natura-alueen lähialueen voimajohtorakentamisesta ei arvioida aiheutuvan potentiaalisia riskejä Huosianmaankallion Natura-alueen luonteelle tai suojelutavoitteille lyhyellä eikä pitkällä aikavälillä. Natura-alueen toiminta ja rakenne säilyvät.

### **Johtopäätökset**

Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että voimajohtohankkeesta ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille tai heikennä alueen ekologista rakennetta ja toimintaa.

### **Isoraivio ja Pilleskytö (FI1000031, SAC, 15 ha)**

#### **Natura-alueelle sijoittuvan ja alueen läheisyydessä sijaitsevan hankealueen osan kuvaus**

Isoraivio ja Pilleskydön Natura-aluekokonaisuus koostuu kahdesta erillisestä osa-alueesta. Pilleskydön pohjoisempi osa-alue sijoittuu lähimmillään noin 140 metrin ja Isoraivion eteläisempi osa-alue yli 400 metrin päähän Hangasneva-Alajärven itäisen reitin voimajohtoalueesta sen länsipuolelle.

Voimajohtoalueen ja Natura-alueen välissä sijaitsevat kivennäismaan metsät ja niiden väliset pienet puolukaturvekankaat ovat kauttaaltaan metsätalouskäytössä, eikä niillä ole luonnontilaisia tai sen kaltaisia luontotyyppisiä. Voimajohtoalueelle sijoittuu kuitenkin paikoin kalkkivaikutteista metsätalouskäytössä olevaa aluetta. Sen lähellä on lehtoa ja voimajohtoalueella lettoisuutta soistuneessa painanteessa, joka on kuitenkin täysin metsätalouskäytössä, eikä luonnontilaista. Voimajohtoalueella on myös sammaltyöryhmän määrittämiin luontoarvolajeihin lukeutuvaa heterahkasammalta (*Sphagnum warnstorffii*), mutta sillä ei havaittu muita arvokkaita, uhanalaisia tai luontodirektiivin liitteiden II tai IV b kasvilajeja. Voimajohtoalueen ja Pilleskydön välissä on osin peltoa ja sen vierustan tuoretta keskiravinteista lehtoa, osin aikanaan kunnostusojitettua siniheinäisen puolukaturvekankaan varttunutta kasvatusmetsää ja osin tuoreen kankaan hakkuuaukolle kasvavaa nuorta taimikkoa. Voimajohtoalueen ja Isoraivion väliin sijoittuu pääasiassa varttunutta kasvatusmetsää ja joitain taimikoita.

#### **Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit**

##### **Letot**

Letot on Natura-tietolomakkeen mukaan sekä Pilleskydön lettorämeellä että Isoraivion lettokorvessa sijaitseva, yleisarvioinnin mukaan tärkeä luontotyyppi, jonka Isoraivion esiintymien sijoittumisesta ei ole tarkkaa tietoa, sillä alueet ovat yksityisiä suojelualueita eikä niiden biotooppikuviaita siten ollut käytettävissä valtionmaan suojelualueiden kuvioiden tapaan. Maastokäynnin perusteella Pilleskydön lettoräme on



reunavaikutteisen lettorämeen kuivakkoa ja sijaitsee lähimmillään noin 200 metrin etäisyydellä voimajohtoalueesta soidensuojeluohjelmaan kuuluvalla alueella. Lajistossa muita piirteitä edustavan lajiston kuin lettoisuuden esiintyminen on maastokäynnin perusteella vallitsevaa, vaikka pohjan kalkkivaikutuksen vuoksi alueella tavataan myös vaatieliasta, alueen suojeluperusteina tai muuna arvokkaana lajistona Natura-tietolomakkeella mainittua kasvilajistoa. Pilleskydön lettorämeen edustavuus on siten korkeintaan merkittävä, ihmistoiminnan heikentämä. Lähistön ojitukset, jotka yltyvät osin Natura-alueelle, ovat kuivattaneet sitä, ja letot on luontotyyppinä herkkä vesitalouden muutoksille.

Voimajohtoalue sijoittuu niin etäälle, että voimajohdon rakentamisen ei arvioida kuivattavan ollenkaan Pilleskydön lettorämettä. Paikallinen kuivattava vaikutus rajoittuu voimajohtopylväiden lähiympäristöön. Natura-alueen ja voimajohtoalueen väliin jää myös kauttaaltaan puustoinen suojavyöhyke paikoissa, joissa Pilleskytö ei rajoitu taimikkoon, eikä reunavaikutusta siten aiheudu. Isoraivion Natura-alueesta voimajohtoalue sijoittuu vielä kauemmaksi, ja etäisyyttä lettokorpeen on vähintään 400 metriä voimajohtoalueen laidasta. Voimajohdon rakentaminen ei voi kuivattaa siten myöskään Isoraivion lettoa, ja väliin jää puustoinen suojavyöhyke, eikä reunavaikutusta siten aiheudu. Vaikutusta lettoihin ei ole.

### ***Borealiset lehdot***

Borealiset lehdot on Natura-alueella Isoraiviossa esiintyvä, yleisarvioinnin mukaan merkittävä luontotyyppi; osa Isoraiviosta kuuluu lehtojensuojeluohjelmaan. Pilleskydön alueelle sijoittuu maastokäynnin perusteella varttunutta ja uudistuskypsää tuoretta ja lehtomaista kangasta, ruohoturvekangasta ja lehtokorpimaista muuttumaa sekä kuivakkoa, muttei Natura-tyypin borealiset lehdot kriteerit täyttäviä kuvioita. Lehtojen tarkemmasta sijoittumisesta ei ole tietoa valtionmaan suojelualueiden biotooppikuvioiden perusteella. Minimissään lehdot sijaitsevat 400 metrin etäisyydellä voimajohtoalueesta, eikä tyyppi ole herkkä voimajohdon aiheuttamille vaikutuksille muualla kuin voimajohdon välittömässä lähiympäristössä. Luontotyyppin ja voimajohtoalueen väliin jää puustoinen suojavyöhyke, eikä reunavaikutus siten lisääntynyt. Edes välillisiä vaikutuksia luontotyyppiin ei ole.

Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin ei arvioida kohdistuvan edes välillisiä vaikutuksia (reunavaikutus, hydrologiset muutokset). Siten voimajohtohanke ei vaikuta luontotyyppeihin tai niiden edustavuuteen.

### **Luontodirektiivin liitteen II lajit**

Natura-alueen suojeluperusteena on yksi uhanalainen, kalkkia vaativa kämmekälaji, jonka esiintymien rekisteritiedot ovat olleet käytettävissä arviointia tehtäessä, vaikkei niitä seikkaperäisesti tässä esitetä. Pilleskydön maastokäynnillä lajia ei todettu, mutta sitä ei jääty erikseen

etsimään. Pilleskydön alueelta tuoreimmat havainnot ovat vuodelta 2014 useista kymmenistä versoista ja Isoraiviosta vuodelta 2008 yli tuhannesta versosta. Lajin kasvuolosuhteisiin ei aiheudu voimajohtoalueen kohtalaisen suuren etäisyyden takia muutoksia edes reunavaikutuksen lisääntymisen vuoksi. Vaikutuksia lajiin ei siten ole. Suurin uhka lajille on metsätalous, jota harjoitetaan aivan Natura-alueiden rajaan asti.

### **Muut lajit ja luontotyypeille ominainen lajisto**

Natura-tietolomakkeessa mainitaan useita muita tärkeitä kasvilajeja, jotka ovat letto- ja lehtolajeja. Niistä on havaintoja myös rekisteritiedoissa. Isoraivio on kasvistoltaan erittäin arvokas. Pilleskydön maastokäynnillä ei dokumentoitu erikseen elinvoimaisia, vaikkakin arvokkaita ja kalkkivaikutusta ilmentäviä indikaattorilajeja, ja lajiston inventoinnissa keskityttiin voimajohtoalueelle, ei Natura-alueelle, josta on jo kattavat tiedot. Mainittuihin tai muihin luontotyypeille ominaisiin kasvilajeihin ei kohdistu sellaisia vaikutuksia, joita ei olisi tullut arvioiduiksi luontotyyppien yhteydessä, eikä voimajohtohankkeella siten ole niihin vaikutusta.

Muina tärkeinä lajeina mainitaan myös metsäympäristön varpuslintulajeja, pyy ja palokärki, ja lajeihin sisältyy vanhan metsän lajeja. Erityisesti Pilleskydön läheisyydessä voimajohtoalue voi pirstoa Natura-alueen populaatioon kuuluvia pyyn ja palokärjen reviierejä, mutta kokonaisuutena tällä on vain vähäinen vaikutus ko. lajeihin. Varpuslintuihin vaikutusta ei joko ole (esim. keltasirkku) tai se on vähäinen (esim. pikkusieppo). Itse Natura-alueen elinympäristöihin ei aiheudu muutoksia.

Myöskään muuhun luontotyypeille ominaiseen eläinlajistoon ei aiheudu kuin korkeintaan vähäisiä vaikutuksia.

### **Yhteisvaikutukset**

Keski-Pohjanmaalla on viisi voimassa olevaa maakuntakaavaa:

- Maakuntakaavan 1. vaihekaava (24.10.2003, kehittämisperiaatemerkinnot, yhdyskuntarakenteen aluevaraukset, Natura 2000 -verkosto).
- Maakuntakaavan 2. vaihekaava (29.11.2007, tuulivoiman energiahuollon alue, soiden monikäyttö, muinaismuistokohteet).
- Maakuntakaavan 3. vaihekaava (8.2.2012). Kolmannesta vaihemaakuntakaavasta on kumottu yksi arvokas harjualue.
- Maakuntakaavan 4. vaihekaava (22.6.2016).
- Maakuntakaavan 5. vaihekaava (3.1.2022, kauppa, ampumaradat, aluerakenne ja kaivostoiminta).

Keski-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavassa Isoraivio ja Pilleskydön Natura-osa-alueet on merkitty merkinnöillä SL3 ja SL6, jolla kaavassa osoitetaan soiden- ja lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvat kohteet. Natura-alue sijaitsee turvetuotantovyöhyke 2. sisäpuolella. Alueella ei ole voimassa muita kaavoja tai suunnitelmia.

Isoraivio ja Pilleskydön Natura-alue sijaitsee lähellä Etelä-Pohjanmaan maakunnan rajaa, mutta Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa ei ole sellaisia merkintöjä, jotka vaikuttaisivat Natura-alueen luontoarvoihin yhdessä voimajohtohankkeen kanssa.

Yhdessä Keski- ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavojen kanssa voimajohtohanke ei merkittävästi heikennä alueen suojeluarvoja.

### **Vaikutusten lieventämistoimenpiteet**

Lieventävät toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on minimoida tai jopa poistaa kielteiset vaikutukset, joita suunnitelman toteuttamisesta todennäköisesti aiheutuu, niin, että alueen koskemattomuuteen ei kohdistu haitallisia vaikutuksia. Tässä tapauksessa niitä ei tarvita.

### **Vaikutukset Natura-alueen eheyteen**

Natura-alueen lähialueen voimajohtorakentamisesta ei arvioida aiheutuvan potentiaalisia riskejä Isoraivio ja Pilleskydön Natura-alueen luonteelle tai suojelutavoitteille lyhyellä eikä pitkällä aikavälillä. Natura-alueen toiminta ja rakenne säilyvät.

### **Johtopäätökset**

Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että voimajohtohankkeesta ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille tai heikennä alueen ekologista rakennetta ja toimintaa.

### **Käärmekalliot (FI0800091, SAC, 66 ha)**

#### **Natura-alueelle sijoittuvan ja alueen läheisyydessä sijaitsevan hankealueen osan kuvaus**

Käärmekallioiden Natura-alue sijoittuu Hangasneva-Alajärven läntiselle reitille Alajärven keskimmäisen vaihtoehdon itäpuolelle. Natura-alueen eteläkulma on lyhyen matkaa lähimmillään noin sadan metrin päässä johtoalueesta, mutta etäisyyttä on suurimmaksi osaksi enemmän, leveimmillään noin 630 metriä.

Alue koostuu enimmäkseen karusta mäntyvaltaisesta metsästä kallioisessa maastossa pienen Vähä-liruun metsälammen itäpuolella. Kallioperä on rikkonaista ja paikoin kallioperän siirrostien takia

jyrkänteistä. Metsät ovat pääasiassa karuja kalliomänniköitä, joissa on paikoin kilpikaarnaisia vanhoja mäntyjä sekä yksittäisiä keloja. Kallioperän painaumisissa on paikoin pieniä puustoisia isovarpuisia rämeitä. Rinneosissa on myös kuivahkoa mäntyvaltaista havupuu-sekametsää, jossa sekapuuna on koivua ja haapaa. Vanhalla valtioonmaan palstalla alueen kaakkoisosassa kasvaa komeaa vanhaa kuivahkon ja tuoreen kankaan männikköä, jossa on paikoin kuusialikasvosta ryhmittäin. Vanhoja koivuja ja haapoja kasvaa yksittäin vaihtelevasti. Osa lehtipuista on järeitä ja vanhoja kolopuita. Alueen itäreunalla on puustoista rämettä, jonka pohjoisosia on ojitettu. Alue on melko edustava näyte karusta keskiboreaalisen metsäluonnosta. Alue kuuluu myös metsäpeuran esiintymisalueisiin. Hakkuut ovat ohimenevästi heikentäneet alueen suojeluarvoa.

### **Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit**

Käärmekallioiden Natura-alueen suojelun perusteena on kolme Natura-luontotyyppiä, joista kaksi on priorisoituja luontotyyppejä. Laajin Natura-luontotyyppi alueella on boreaaliset luonnonmetsät, jota edustaa yhteensä 38,2 ha eli reilua puolta Natura-alueen kokonaisalasta. Muut Natura-luontotyypit ovat kasvipeitteiset silikaattikalliot ja puustoiset suot.

Suoria pinta-alavaikutuksia luontotyyppeihin ei kohdistu, mutta puustoiisiin soihin kohdistuu vähäisiä, reunavaikutuksen lisääntymisestä ja mahdollisista hydrologisista muutoksista aiheutuvia vaikutuksia.

#### ***Kasvipeitteiset silikaattikalliot***

Silikaattikalliot on Natura-alueen edustavilla kallioilla esiintyvä, yleisarvioinnin mukaan tärkeä luontotyyppi, joka sijoittuu lähimmillään 290 metrin etäisyydelle Alajärven keskimmäisen reittivaihtoehdon voimajohtoalueesta. Tyyppi ei ole herkkä voimajohton vaikutuksille rakentamisalueen ulkopuolella, eikä siihen kohdistu edes reunavaikutuksen lisääntymistä, sillä luontotyyppin ja voimajohtoalueen väliin jää kohtuullisen leveä puustoinen suojavyöhyke. Vaikutuksia ei ole.

#### ***Boreaaliset luonnonmetsät***

Boreaaliset luonnonmetsät on Natura-alueen luontotyypeistä runsain, yleisarvioinnin mukaan tärkeä, priorisoitu luontotyyppi, joka sijoittuu lähimmillään 290 metrin etäisyydelle Alajärven keskimmäisen reittivaihtoehdon voimajohtoalueesta. Luontotyyppi on herkkä voimajohton vaikutuksille vain sen lähialueella. Luontotyyppin ja voimajohtoalueen väliin jää kohtuullisen leveä puustoinen suojavyöhyke, joten luontotyyppin reunavaikutteisuus ei lisäännä. Kohtalaisen etäisyyden vuoksi edes välillisiä vaikutuksia luontotyyppiin ei synny.

#### ***Puustoiset suot***

Puustoiset suot on Natura-alueella piensoilla ja turvekankaiden reunoilla esiintyvä, yleisarvioinnin mukaan merkittävä, priorisoitu luontotyyppi, joka

sijoittuu lähimmillään 96 metrin etäisyydelle Alajärven keskimmäisen reittivaihtoehdon voimajohtoalueesta. Nämä Vähä-liruun rannan kuviot ovat turvekankaan laidassa, ja niiden edustavuus on merkittävä, ihmistoiminnan heikentämä (Metsähallitus, 2022). Luontotyyppi ei ole herkkä voimajohdon aiheuttamille vaikutuksille muualla kuin voimajohdon välittömässä lähiympäristössä. Voimajohdon rakentaminen voi aiheuttaa paikallisesti turvekankaan kuivumista pylväspaikoilla, mutta toisaalta puuston poisto voimajohtoalueelta vähentää haihduntaa. Natura-alueen reunan puustoisien suon vesitalous muuttuu korkeintaan hyvin vähän. Sen reunavaikutteisuus lisääntyy myöskin hieman, mutta väliin jäävän useiden kymmenien metrien puustoisien suojavyöhykkeen vuoksi vaikutus on vähäinen. Kauempana Natura-alueella sijaitseviin puustoisiin soihin, joissa on myös edustavuudeltaan Vähä-liruun rantaa parempia kohteita, voimajohdon rakentamisella ei ole edes välillisiä vaikutuksia kohtalaisen suuresta etäisyydestä johtuen. Kokonaisuutena vaikutukset ovat vähäiset.

## **Luontodirektiivin liitteen II lajit**

### ***Metsäpeura***

Käärmekallioiden Natura-alue sijoittuu metsäpeuran Suomenselän osakannan laajalle alueelle, joka ulottuu etelästä Alajärven ja Kyyjärven alueelta pohjoiseen Oulujärvelle saakka. Metsäpeuraa esiintyy yleisesti voimajohtoreitin keski- ja eteläosissa, eli noin Toholammin alueelta etelään. Toholammin pohjoispuolella esiintyminen on satunnaisempaa. Suomenselän metsäpeurojen kesäelinympäristöjen painopistealueet sijoittuvat voimajohtoreitin itäpuolelle, Halsuan, Perhon, Lestijärven, Kinnulan ja Kivijärven kuntien alueille.

Metsäpeura voi vasa tavallisilla talousmetsäalueilla, mutta vasanhoitojaksolla vaatimet tarvitsevat reheviä ja runsaasti ravintoa tarjoavia suoalueita elinympäristökseen. Voimajohtoreitin läheisyydessä tärkeimpiä vasomisalueita ovat ensisijaisesti lähimmät Natura-alueet: Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynneva sekä Pilvineva. Vasomisalueiksi soveltuvia ympäristöjä esiintyy jonkin verran myös suojeltujen alueiden ulkopuolella, etenkin Toholammen kunnan alueella. Pääosin voimajohtoreitille sijoittuvat suoalueet ovat kuitenkin melko pieniä ja potentiaalisimmat vasomisalueet sijoittuvat kauemmas voimajohdosta.

Metsäpeura suosii erämaisia alueita, joista löytyy sopivia elinympäristöjä sekä talvi- että kesälaitumiksi. Luonnontilaisessa metsämaisemassa metsäpeurat elävät vanhoissa metsissä ja koskemattomilla soilla, joissa hirviä ja susia on vähemmän, kuin nuoremmassa talousmetsässä (Metsähallitus 2019). Peurat suosivat avoimia ja tuulisia paikkoja, joissa ne haistavat ja näkevät pedot kaukaa, ja joilla on kesäisin vähemmän sääskiä ja muita hyönteisiä (Metsähallitus 2019). Yleistäen kesällä peurat viihtyvät rehevääkasvuisilla soilla ja talvella jäkälikkänkankailla. Kesäisin peuran ravinto koostuu muutamista tietyistä kasvilajeista, kuten

järvikortteesta ja kurjenjalasta (Puoskari 2017). Talvisen pääravinnon muodostavat jäkäläkasvustot, jotka kasvavat joko harjujaksoilla tai karupohjaisilla kangasmailla. Koska jäkälät ovat hidaskasvuisia, metsäpeurojen laitumet kuluvat nopeasti (Heikura 1998). Tämä pakottaa metsäpeurat hakemaan uusia laidunmaita, mikä johtaa ne talvisin yhä kauemmas vasomisalueista (Maa- ja metsätalousministeriö 2007). Metsäpeuroille on myös tyypillistä, että ne vaihtavat laitumiaan, vaikka ravintoa on yhä jäljellä (Maa- ja metsätalousministeriö 2007). Keväällä vaatimet siirtyvät omille reviiereilleen vasomaan. Vasonta tapahtuu toukokuun puolesta välistä kesäkuun puoleen väliin ja joskus vasa voi syntyä vielä juhannuksen tienoillakin (Montonen 1974). Ensimmäiset viikot emä ja vasa viettävät hiljaiseloa ja ovat hyvin arkoja. Myöhemmin metsäpeuravaatimet vasoineen voivat kokoontua pieniksi ryhmiksi, mutta vielä tuolloinkin ne ovat hyvin varovaisia ja arkoja.

Kainuussa toteutettujen tutkimusten mukaan vasomispaikan valintaan vaikuttaa veden läheisyys ja tiestö (Puoskari 2017). Vasomispaikan suhteen metsäpeura suosii vanhaa kuusivaltaista metsää, vesien läheisyyttä ja pohjoisrinteitä sekä välttää kulkuväyliä (Puoskari 2017). Suomenselän alueella metsäpeurojen esiintymisalueet poikkeavat ominaisuuksiltaan Kainuusta ja vasomispaikan valintakriteerit ovat todennäköisesti väljempiä esim. tiestön ja vesistöjen suhteen. Suomenselällä valintakriteerit vaikuttavat olevan selvästi ”väljempiä” ja vasomista tapahtuu myös tavallisissa talousmetsissä. Yksilöt ovat todennäköisesti tottuneempia ihmistoiminnan aiheuttamaan häiriöön ja elinympäristöissään tapahtuviin muutoksiin.

Syksyllä kiima-ajan jälkeen metsäpeurat vaeltavat kohti talvilaidunalueita. Perinteiset vaellusreitit kulkevat usein harjumuodostelmia pitkin, mutta ainakin Suomenselällä vaeltavat peurat ajautuvat toisinaan myös ihmisasutuksen tuntumaan. Vaelluksen ajankohta, kesto ja talvilaitumien sijainti vaihtelevat muun muassa lumitilanteen ja laidunalueiden kulumisen mukaan. Metsäpeurat voivat kerääntyä joko yhdelle tai usealle talvilaidunalueelle. Kovana talvena samalla suhteellisen pienellä alueella voi olla jopa tuhat yksilöä (Metsähallitus 2019). Tällä hetkellä Suomenselän metsäpeurojen tärkeimmät talvilaitumet löytyvät Etelä-Pohjanmaalta Kauhavan, Lapuan, Alajärven, Lappajärven ja Vimpelin alueilta, jonne pääosa Suomenselän osakannasta kerääntyy talvehtimaan. Tällä alueella jo useita vuosia jatkunut laidunpaine on todennäköisesti kuluttanut poronjäkäläkasvustoja ja peurat joutunevat ennen pitkää etsimään uusia talvilaidunalueita.

Suurin metsäpeurakantaa rajoittava tekijä tällä hetkellä on metsätalous; lajille luontaisten laajojen suo- ja metsäerämaiden rakenne on viime vuosikymmenten aikana voimakkaasti muuttunut. Etenkin Kainuussa myös suurpedot, ennen kaikkea susi, ovat nykyisin merkittävä metsäpeurakannan kasvua rajoittava tekijä (WWF 2019). Metsätalouden aiheuttaman metsien rakenteen muutoksen takia hirviä on nykyisin paljon enemmän kuin aikaisemmin ja runsas hirvikanta vaikuttaa välillisesti

myös metsäpeuraan, sillä runsaan hirvikannan mahdollistama suden runsastuminen kohdistaa saalistuspainetta myös metsäpeuraan (WWF 2019). Tieverkosto ja muu infrastruktuuri pirstovat metsäpeuran elinympäristöjä, jolloin myös liikenne verottaa metsäpeuroja. Elintapojensa vuoksi metsäpeura ei kenties ole niin altis törmäyksiin auton kanssa kuin esimerkiksi hämärässä loikkiva valkohäntäpeura. Metsäpeurat liikkuvat laumoissa ja pääasiassa valoisaan aikaan. Kolaririski on suuri, mikäli metsäpeurat jäävät talvehtimaan vilkkaasti liikennöidyn tien läheisyyteen. Myös kohdat, jossa metsäpeurat ylittävät tien vuodenaikaisvaelluksillaan, ovat vaaranpaikkoja keväällä ja syksyllä.

### ***Vaikutukset metsäpeuraan Käärmekallioiden Natura-alueella***

Metsähallituksen Metsäpeura-LIFE-hankkeessa valmisteilla oleva metsäpeuran elinympäristömallin valmistuminen on viivästynyt, eikä tulosten saamisesta käytännön suunnittelutyöhön ole tarkempaa tietoa. Tämän vuoksi mallia ei ole voitu käyttää tämän Natura-arvioinnin vaikutusarvioinneissa metsäpeuran osalta.

Alajärven keskimmäisen johtoreittivaihtoehdon johtoalue sijaitsee lähimmillään noin 100 metrin etäisyydellä Natura-aluerajauksesta, joten suoria pinta-alamenetyksiä Natura-alueelle sijoittuville metsäpeurojen tärkeämmille elinympäristöille ei hankkeen rakentamistoimista muodostu.

Metsäpeuran osalta tarkasteltuja johtoreittivaihtoehtoja sijoittuu jossain määrin peurojen talvilaidunalueena käyttämille alueille ja niiden kulkureiteille hyvin laajalla Suomenselän metsäpeurapopulaation elinalueella. Käärmekallioiden kallioiset jäkäläkankaat tarjoavat ravintoa talvehtiville metsäpeuroille. Rakentamistoimet eivät suoraan kohdistu metsäpeuran kannalta keskeisille kankaille, mutta mikäli rakentamistoimet ajoittuvat aikaan, jolloin metsäpeurat oleilevat alueella, se saattaa aiheuttaa häiriötä. Häiriövaikutuksen arvioidaan ilmenevän lähinnä lievästi karkottavana johtoreittiä lähimmiltä Natura-alueeseen kuuluvilta kohteilta. Karttatarkastelun perusteella Käärmekallioilla tai sen lähiseudulla ei sijaitse metsäpeuran vasomisalueiksi potentiaalisia kohteita. Tämän arvioinnin perusteella hankkeesta ei aiheudu vähäistä suurempia (negatiivisia) vaikutuksia Natura-alueiden suojelun perusteena olevalle metsäpeuralle, joiden alueellisesti merkittävimmät elinympäristöt ja mm. potentiaaliset vasomisalueet sijoittuvat riittävän etäälle rakentamistoimien alueista.

Jylkkä-Alajärvi 2 x 400 + 110 kilovoltin voimajohtohankkeen ei arvioida vaarantavan metsäpeuran esiintymistä Käärmekallioiden Natura-alueella tai kannan suotuisan kehityksen jatkumista Suomenselän alueella. Kokonaisvaikutukset Natura-alueen suojeluperusteena osoitetulle metsäpeuralle arvioidaan lajin herkkyyksikriteerit huomioiden merkittävyydeltään korkeintaan vähäisiksi.

### **Muut lajit ja luontotyypeille ominainen lajisto**

Natura-alueen eläin- tai kasvilajistosta ei ole olemassa kattavia tietoja. Natura-tietolomakkeella ei ilmoiteta muita tärkeitä lajeja. Luontotyypeille ominaisiin kasvilajeihin ei kohdistu sellaisia vaikutuksia, jotka eivät olisi tulleet huomioiduiksi edellä luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa, ja vaikutuksia ei siten ole tai ne ovat hyvin vähäiset. Muihinkaan Natura-alueen luontotyypeille ominaisiin lajeihin ei aiheudu merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

### **Yhteisvaikutukset**

Alueella on voimassa Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaava (Kuva 6). Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaava on vahvistettu Ympäristöministeriössä 23.5.2005. Kokonaismaakuntakaava on voimassa muiden kuin 1., 2. ja 3. vaihemaakuntakaavassa käsiteltyjen sisältöjen osalta. Käärmeallioiden lähialuetta koskee vaihemaakuntakaava III (turvetuotanto, suoluonnon suojeleminen, puolustusvoimien alueet, bioenergialaitokset ja energiapuun terminaalit), joka on kuulutettu voimaan 23.8.2021.

Etelä-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavassa Käärmeallioiden Natura-alue on osoitettu merkinnällä SL-6, jolla kaavassa osoitetaan vanhojen metsien suojelemaan kuuluvat kohteet. Mustalla viivalla merkittyä yhdystiestä lukuun ottamatta Natura-alueen lähellä ei ole maakuntakaavassa merkintöitä.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 valmistelu on vasta aloitettu, joten sitä ei voida käyttää arvioinnissa.

Lähimmillään noin kilometrin päässä Käärmeallioiden Natura-alueesta sijaitsee liruunjärvi, jonka ranta-alueilla on voimassa Alajärven liruunjärven ranta-asemakaava, jossa ei ole osoitettu sellaista toimintaa, joka aiheuttaisi vaikutuksia Natura-alueeseen yhdessä hankkeen kanssa.

Yhdessä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavojen ja Alajärven liruunjärven ranta-asemakaavan kanssa voimajohtohanke ei merkittävästi heikennä alueen suojeluarvoja.

### **Vaikutusten lieventämistoimenpiteet**

Lieventävät toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on minimoida tai jopa poistaa kielteiset vaikutukset, joita suunnitelman toteuttamisesta todennäköisesti aiheutuu, niin, että alueen koskemattomuuteen ei kohdistu haitallisia vaikutuksia. Tässä tapauksessa niitä ei tarvita.

### **Vaikutukset Natura-alueen eheyteen**

Natura-alueen lähialueen voimajohtorakentamisesta ei arvioida aiheutuvan potentiaalisia riskejä Käärmeallioiden Natura-alueen



luonteelle tai suojelutavoitteille lyhyellä eikä pitkällä aikavälillä. Natura-alueen toiminta ja rakenne säilyvät.

### **Johtopäätökset**

Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että voimajohtohankkeesta ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille tai heikennä alueen ekologista rakennetta ja toimintaa.

### **Patanajärvenkangas (FI1001003, SAC, 298 ha)**

#### **Natura-alueelle sijoittuvan ja alueen läheisyydessä sijaitsevan hankealueen osan kuvaus**

Patanajärvenkankaan Natura-alue sijoittuu Hangasneva-Alajärven itäiselle voimajohtoreitin läheisyyteen lähimmillään yli 3 kilometrin päähän voimajohtoalueesta.

Patanajärvenkangas on vanhojen metsien suojelualueena rauhoitettu edustavien luonnontilaisten soiden ja metsien alue. Metsät ovat melko karuja mäntyvaltaisia, osin kallioisia. Pääosa soista ovat suojelualueen länsiosassa. Itäosassa on vanhaa metsää ja sen itäpuolella on luonnontilassa oleva Sahin Niittunevan avosualue. Alueella on myös lähes luonnontilassa oleva järvi, joka yhdessä sen laskuojan kanssa kuuluvat saukon esiintymisalueisiin. Alue on tärkeää metsäpeurojen talvialuetta. Se on myöskin linnustollisesti arvokas.

#### **Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit**

Patanajärvenkankaan Natura-alueen suojelun perusteena on seitsemän Natura-luontotyyppiä, joista on priorisoituja luontotyyppejä. Laajin Natura-luontotyyppi alueella on aapasuot, jota edustaa yhteensä 119 ha eli reilua kolmasosaa Natura-alueen kokonaisalasta (298 ha).

Patanajärvenkankaan Natura-alue sijaitsee yli 3 km etäisyydellä lähimmästä, Hangasnevan ja Alajärven välisestä itäisestä voimajohtoreittivaihtoehdosta. Sen suojeluperusteena on seitsemän Natura-luontotyyppiä, joihin ei suuren etäisyyden vuoksi kohdistu edes välillisiä (reunavaikutus, hydrologia, pienilmasto) vaikutuksia.

#### **Luontodirektiivin liitteen II lajit**

##### ***Metsäpeura***

Alueen suojeluperusteisiin kuuluvan metsäpeuran osalta vaikutusmekanismit ovat suurelta osin yhteneviä verrattuna Käärmekallioiden alueeseen. Koska etäisyyttä on kuitenkin huomattavasti enemmän, ei esimerkiksi rakentamistoimista arvioida aiheutuvan häiriövaikutuksia Natura-alueelle saakka.

Metsäpeuran osalta tarkasteltuja johtoreittivaihtoehtoja sijoittuu jossain määrin peurojen talvilaidunalueena käyttämille alueille ja niiden kulkureiteille Suomenselän metsäpeurapopulaation hyvin laajalla elinalueella. Patanajärvenkankaan kallioiset jäkäläkankaat tarjoavat ravintoa talvehtiville metsäpeuroille. Karttatarkastelun perusteella Peltokankaan Niittuneva voi toimia potentiaalisena metsäpeuran vasomisalueena (suo, vesistön läheisyys). Häiriövaikutusten ei kuitenkaan arvioida ulottuvan kohteelle myöskään herkimmän vasomisajan osalta, koska etäisyyttä on yli kolme kilometriä. Tämän arvioinnin perusteella hankkeesta ei aiheudu vaikutuksia Natura-alueiden suojelun perusteena olevalle metsäpeuralle, joiden alueellisesti merkittävimmät elinympäristöt ja muun muassa potentiaaliset vasomisalueet sijoittuvat riittävän etäälle rakentamistoimien alueista.

Jylkkä-Alajärvi 2 x 400 + 110 kilovoltin voimajohtohankkeen ei arvioida vaarantavan metsäpeuran esiintymistä Patanajärvenkankaan Natura-alueella tai kannan suotuisan kehityksen jatkumista Suomenselän alueella. Kokonaisvaikutukset Natura-alueen suojeluperusteena osoitetulle metsäpeuralle arvioidaan lajin herkkyyksikriteerit huomioiden merkittävydeltään merkityksettömiksi.

### **Saukko**

Saukko luokitellaan Suomessa vuoden 2019 uhanalaisuusluokituksen mukaan elinvoimaiseksi (LC) lajiksi. Luokitus on parantunut vuoden 2010 luokituksesta. Lajin elinympäristöä ovat virtavedet. Urosten elinalueet ovat enintään 30 km pituisia vesireittejä ja vesistöjen välillä siirtyessään saukot saattavat ylittää pitkiäkin metsätaipaleita (Luonnonvarakeskus 2016). Patanajärvenkankaan Natura-alueella saukolle potentiaalisena elinympäristönä virtaa Patananjoki. Jokuoma virtaa Natura-alueella alle 1,5 km matkan, mikä on pieni osuus suhteessa joen kokonaispituuteen ja samalla saukon potentiaaliseen elinympäristöön.

Suunniteltu uusi johtoreitti ylittää Patananjoen uoman lähes 10 km Natura-aluerajauksesta alavirtaan. Näin ollen myös mahdolliset työkonien ylityksestä johtuvat hetkelliset samentumat suuntautuvat Natura-alueesta poispäin. Saukot voivat käyttää koko jokuomaa vuodenvaihtelun eri vaiheissa, mutta etäisyys Natura-alueeseen on niin suuri, että tämän arvioinnin perusteella hankkeesta ei aiheudu vaikutuksia Natura-alueiden suojelun perusteena olevalle saukolle.

Jylkkä-Alajärvi 2 x 400 + 110 kilovoltin voimajohtohankkeen ei arvioida vaarantavan saukon esiintymistä Patanajärvenkankaan Natura-alueella. Kokonaisvaikutukset Natura-alueen suojeluperusteena osoitetulle saukolle arvioidaan lajin herkkyyksikriteerit huomioiden merkittävydeltään merkityksettömiksi.

### **Muut lajit ja luontotyypeille ominainen lajisto**

Natura-tietolomakkeella ilmoitetaan muuna tärkeänä lajina silmälläpidettävä ruskopiirtoheinä. Alueella esiintyy rekisteritietojen mukaan myös silmälläpidettäviä tulvakonnanliekoa ja kirjorahkasammalta sekä vaarantuneita kantoraippasammalta, aarnisammalta ja raidantuoksukääpää. Näihin tai luontotyypeille ominaisiin kasvilajeihin ei kohdistu sellaisia vaikutuksia, jotka eivät olisi tulleet huomioituiksi edellä luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa, ja vaikutuksia ei siten suuren etäisyyden vuoksi ole.

Natura-alueella pesii yksi uhanalainen lintulaji, jonka tiedot ovat salassa pidettäviä. Laji ei ole Natura-alueen suojeluperusteena, mutta vaikutukset lajiin arvioidaan suojeluperusteena olevalle luontotyypille tyypillisenä lajina. Lajista on laadittu erillinen vain viranomaiskäyttöön laadittu raportti, jonka perusteella hankkeesta arvioidaan aiheutuvan merkittävydeltään korkeintaan vähäisiä vaikutuksia.

### **Yhteisvaikutukset**

Keski-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavassa Patanajärvenkankaan Natura-alue on merkitty merkinnällä SL5, jolla kaavassa osoitetaan vanhojen luonnonmetsien suojeluohjelmaan kuuluvat kohteet. Maakuntakaavassa Natura-alue sijaitsee turvetuotantovyöhyke 2. sisäpuolella, ja alueen läheisyyteen on merkitty sekä moottorikelkkailun runkoreitin yhteystarve että pääjohto tai -linja.

Patanajärvenkankaan Natura-alueella on voimassa lisäksi Perhon rantaosayleiskaava (Salamajärvi, Möttönen, Poranen, muutos hyväksytty 22.2.2013). Natura-alue on merkitty luonnonsuojelualueeksi (SL) ja sitä ympäröivät alueet maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Patanajärven rannassa suojelualueella on kaksi olemassa olevaa loma-asuntoa, ja lisäksi järven rannasta on sirretty kaavalla kuusi loma-asunto-oikeutta muualle.

Näin ollen yhdessä Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan ja Perhon rantaosayleiskaavan kanssa voimajohtohanke ei merkittävästi heikennä Natura-alueen suojeluarvoja.

### **Vaikutusten lieventämistoimenpiteet**

Lieventävät toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on minimoida tai jopa poistaa kielteiset vaikutukset, joita suunnitelman toteuttamisesta todennäköisesti aiheutuu, niin, että alueen koskemattomuuteen ei kohdistu haitallisia vaikutuksia. Tässä tapauksessa niitä ei tarvita

### **Vaikutukset Natura-alueen eheyteen**

Natura-alueen lähialueen voimajohtorakentamisesta ei arvioida aiheutuvan potentiaalisia riskejä Patanajärvenkankaan Natura-alueen luonteelle tai suojelutavoitteille lyhyellä eikä pitkällä aikavälillä. Natura-alueen toiminta ja rakenne säilyvät.

## **Johtopäätökset**

Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että voimajohtohankkeesta ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille tai heikennä alueen ekologista rakennetta ja toimintaa.

### **Pilvineva (FI1001001, SAC/SPA, 3667 ha)**

#### **Natura-alueelle sijoittuvan ja alueen läheisyydessä sijaitsevan hankealueen osan kuvaus**

Pilvinevan Natura-alue sijoittuu Hangasneva-Alajärven läntisen pääreittivaihtoehdon (H-I) ja itäisen asutuksenkiertovaihtoehdon (H-J) väliin.

Pilvinevan Natura-alueen suoalueella on sekä keidas- että aapasuon piirteitä. Eteläosassa on kermikeidas, jossa on lukuisia pieniä lampia ja allikoita, pohjoisosassa on lähinnä aapasuota. Tähän laajaan keidassuokokonaisuuteen kuuluu myös useita havupuuvaltaisia metsäsarakkeita. Pohjoisosassa esiintyy rahkanevaa ja lyhytkortista nevaa, jolla vaihtelevat karut rahkamättäät ja vetiset rimmet, joilla kasvaa harvakseltaan suursaroja ja leväkköä. Myös varsinaista saranevaa esiintyy, samoin rimpinevaa. Suoalueen laidoilla esiintyy lyhytkortista rämettä, sekä rahkarämettä, paikoin myös varsinaista sararämettä. Eteläosan kermit ovat lähinnä isovarpuista rämettä, joilla kasvaa paikoin kookastakin mäntyä. Suojelurajaukseen kuuluu myös Pilvilampi, jonka rannat ovat vetistä tulvanevaa.

Kohde on sekä kasvistollisesti että linnustollisesti arvokas. Pilvineva on yksi Keski-Pohjanmaan tärkeimmistä lintusoista. Alueella pesii runsaslukuinen ja monilajinen kahlaajalinnusto, joista runsaimpina pikkukuovi ja kapustarinta. Harvalukuisempaa lajistoa edustaa jänkäsirriäinen. Myös mustapyrstökuiri on tavattu pesintään viittaavasti käyttäytyen. Runsaina pesivien nauru- ja harmaalokkien naapureina pesivät myös pikkulokit ja kalatiirat.

Pilvinevan Natura-alue on yksi Keski-Pohjanmaan laajimmista kasvillisuutensa, geologiansa, linnustonsa ja maisemansa puolesta edustavimmista keidas- ja aapasoista. Vaihtelua suomalaisemaan tuovat kohteen useat metsäsarakkeet ja allikot. Linnustollisesti se on yksi parhaimmista Keski-Pohjanmaalla. Alue kuuluu myös metsäpeuran esiintymisalueisiin.

#### **Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit**

Pilvinevan Natura-alueen suojelun perusteena on kahdeksan Natura-luontotyyppiä, joista neljä on priorisoituja luontotyyppiä. Laajimmat Natura-luontotyypit alueella ovat aapasuot ja keidassuot, joita edustaa

yhteensä 3150 ha eli suurinta osaa Natura-alueen kokonaisalasta (3667 ha).

Tarkasteltavan voimajohtohankkeen Hangasnevan ja Alajärven välinen läntinen päävaihtoehto sijoittuu Pilvinevan Natura-alueesta lähimmillään noin 2,1 kilometrin etäisyydelle länteen ja Hangasnevan ja Alajärven välinen itäinen vaihtoehto noin 600 metrin etäisyydelle itään. Halsuanjärven asutuksen kiertovaihtoehdon voimajohtoalue sijoittuu lähimmillään 640 m etäisyydelle Natura-alueesta sen kaakkoispuolelle alueelle, jossa Natura-alueen viereistä suota on ennallistettu.

Natura-arvioinnissa tarkastellaan luontotyyppikohtaisesti hankkeen mahdollisia vaikutuksia eri luontotyyppeihin. Tiivistelmänä voidaan todeta, että voimajohtohankkeessa jää toteutuvasta vaihtoehdosta riippuen vähintään 600 metrin suojavyöhyke Natura-alueen ja voimajohtoreitin väliin. Kohtalaisen suuren etäisyyden vuoksi voimajohtorakentamisen ei katsota aiheuttavan haitallisia välillisiä (pienilmasto, hydrologia, reunavaikutus) vaikutuksia Pilvinevan Natura-alueen suojeluperusteena oleville luontotyypeille.

## **Luontodirektiivin liitteen II lajit**

### ***Metsäpeura***

Pilvinevan Natura-alue sijoittuu metsäpeuran Suomenselän osakannan laajalle alueelle, joka ulottuu etelästä Alajärven ja Kyyjärven alueelta pohjoiseen Oulujärvelle saakka. Metsäpeuran osalta hankkeen vaikutusmekanismit ovat suurelta osin yhteneviä verrattuna Käärmekallioiden alueeseen, jossa näitä vaikutuksia on kuvailtu laajemmin. Pilvinevan osalta Johtoreittivaihtoehdot sijaitsevat lähimmillään noin 600 metrin etäisyydellä Natura-aluerauksesta, joten suoria pinta-alamenetyksiä Natura-alueelle sijoittuville metsäpeurojen tärkeämmille elinympäristöille ei hankkeen rakentamistoimista muodostu.

Metsäpeuran osalta tarkastellut vaihtoehtoiset johtoreitit sijoittuvat jossain määrin peurojen käyttämille alueille ja niiden kulkureiteille Suomenselän metsäpeurapopulaation hyvin laajalla elinalueella. Johtoreitillä lähinnä Pilvinevan ja Liedesnevan välissä sijaitsevat Soidinkalliot voivat olla potentiaalinen talvireviiribiotooppi, mikäli kohteella kasvaa riittävästi metsäpeuran ravinnoksi käyttämää jäkälää. Soidinkallioiden läpi kulkee nykytilanteessa metsäautotie, mikä lieventää johtokäytävän raivaamisen aiheuttamaa elinympäristön muutosta verrattuna nykytilanteeseen. Tämän arvioinnin perusteella hankkeesta ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojelun perusteena olevalle metsäpeuralle, joiden alueellisesti merkittävimmät elinympäristöt ja mm. potentiaaliset vasomisalueet sijoittuvat riittävän etäälle rakentamistoimien alueista.

Jylkkä-Alajärvi 2 x 400 + 110 kilovoltin voimajohtohankkeen ei arvioida vaarantavan metsäpeuran esiintymistä Pilvinevan Natura-alueella tai

kannan suotuisan kehityksen jatkumista Suomenselän alueella. Kokonaisvaikutukset Natura-alueen suojeluperusteena osoitetulle metsäpeuralle arvioidaan lajin herkkyyuskriteerit huomioiden merkittävydeltään korkeintaan vähäisiksi.

### **Lintudirektiivin liitteen I lajit**

Pilvinevan Natura-alueen suojelun perusteena on 28 Lintudirektiivin liitteen I lintulajia ja kolme uhanalaista lajia.

#### ***Uhanalaiset lintulajit***

Tiedot lajeista ovat salassa pidettäviä. Yhdestä lajista on laadittu erillinen vain viranomaiskäyttöön laadittu raportti. Mikäli raportissa mainitut lievennystoimet toteutetaan, lajiin arvioidaan kohdistuvan merkittävydeltään korkeintaan vähäisiä vaikutuksia. Muiden lajien osalta tiedossa olevat pesäpaikat sijaitsevat riittävän kaukana hankkeesta, että häiriö- tai muitakaan vaikutuksia ei arvioida aiheutuvan.

#### ***Sinisuohaukka, tuulihaukka, ampuhaukka ja suopöllö***

Kyseisillä lajeilla on laajat reviirit ja saalistusalueet, joten on mahdollista, että Natura-alueilla pesivät yksilöt liikkuvat myös suunnitelluilla johtoreiteillä. Sinisuohaukan, tuulihaukan, ampuhaukan ja suopöllön osalta keskeisten saalistusalueiden arvioidaan sijaitsevan Natura-alueen suoalueilla lähiympäristöineen, joten uuden johtokäytävän raivaamisella ei arvioida olevan mainittavaa vaikutusta lajien saalistusalueisiin. Näin ollen uudella johtoreitillä ei arvioida olevan vaikutusta lajin ravinnonhankintaan. Kokonaisuutena lajeihin arvioidaan kohdistuvan merkittävydeltään korkeintaan vähäisiä vaikutuksia.

#### ***Metso***

Metsolla on laaja reviiri, ja aivan Natura-alueen reuna-alueilla pesivien metsojen reviirit voivat mahdollisesti ulottua johtoreitille. Johtokäytävän raivaaminen pirstoo alueen elinympäristörakennetta, mutta luonteeltaan viivamainen johtokäytävä kattaa metson laajasta reviiristä vain pienen osan. Lisäksi metsot ovat sopeutuneet metsätalouden aiheuttamiin, luonteeltaan samankaltaisiin, mutta huomattavasti laajamittaisempiin vaikutuksiin. Kokonaisuutena metsoon arvioidaan kohdistuvan merkittävydeltään korkeintaan vähäisiä vaikutuksia.

#### ***Muut lajit***

Muiden suojeluperusteena mainittujen lajien reviirien ja pesimäaikaisen liikkumisen ei arvioida ulottuvan johtoreitille saakka, joten vaikutuksia lajeihin ei kohdistu.

#### **Muut lajit ja luontotyypeille ominainen lajisto**

Natura-tietolomakkeella ilmoitetaan muina tärkeinä lajeina suopunakämmekä ja suovalkku, jotka ovat silmälläpidettäviä, vähintään

mesotrofisten soiden lajeja. Tällainen on myös alueellisesti uhanalainen rimpivihvilä, josta on rekisteritetojen perusteella havainto Natura-alueelta. Koska vaikutuksia soiden hydrologiaan ei ole, myöskään vaikutuksia näihin lajeihin ei ole. Muihinkaan luontotyypeille ominaisiin kasvilajeihin ei kohdistu sellaisia vaikutuksia, jotka eivät olisi tulleet huomioiduiksi edellä luontotyypeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa, ja vaikutuksia ei siten ole.

### **Yhteisvaikutukset**

Keski-Pohjanmaan maakuntakaavayhdistelmässä Pilvinevan Natura-alue on osoitettu merkinnällä SL3, jolla kaavassa osoitetaan soidensuojeluohjelmaan kuuluvat kohteet. Maakuntakaavassa Pilvinevan länsipuolella on turvetuotantoalueita ja maa-ainesten ottoalueita, ja Natura-alueen lounaiskulmassa sijaitsee tärkeä pohjavesialue. Alueella tai sen lähialueilla ei ole voimassa muita kaavoja tai suunnitelmia.

Lintudirektiivin liitteen I lajien osalta lähialueelta ei tunnistettu hankkeita, jotka aiheuttaisivat vaikutuksia suojeluperusteena oleviin lajeihin ja heikentäisivät Pilvinevan Natura-aluetta niiden elinympäristönä yhdessä kyseessä olevan voimajohtohankkeen kanssa.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavojen kanssa voimajohtohanke ei siis merkittävästi heikennä alueen suojeluarvoja.

### **Vaikutusten lieventämistoimenpiteet**

Lieventävät toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on minimoida tai jopa poistaa kielteiset vaikutukset, joita suunnitelman toteuttamisesta todennäköisesti aiheutuu, niin, että alueen koskemattomuuteen ei kohdistu haitallisia vaikutuksia. Tässä tapauksessa niitä ei tarvita.

### **Vaikutukset Natura-alueen eheyteen**

Natura-alueen lähialueen voimajohtorakentamisesta ei arvioida aiheutuvan potentiaalisia riskejä Pilvinevan Natura-alueen luonteelle tai suojelutavoitteille lyhyellä eikä pitkällä aikavälillä. Natura-alueen toiminta ja rakenne säilyvät.

### **Johtopäätökset**

Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että voimajohtohankkeesta ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille tai heikennä alueen ekologista rakennetta ja toimintaa.

**Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynneva (FI1000014, SAC/SPA), 2206 ha**

## **Natura-alueelle sijoittuvan ja alueen läheisyydessä sijaitsevan hankealueen osan kuvaus**

Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alue sijoittuu Kukonkylä-Höyläsalonneva läntisen pääreitinvaihtoehdon (F-G) ja Lestijärven maisema-alueen kiertovaihtoehdon läheisyyteen. Lähimmillään Lestijärven maisema-alueen kiertovaihtoehdo sijoittuu noin kilometrin päähän Natura-alueesta.

Ritanevan-Vipusalonnevan-Märsynnevan alue on laaja, lukuisten metsäsaarekkeiden kirjoma aapasuoalue. Aluekokonaisuuden pinta-alasta vajaa kolmannes on kangasmaata, josta valtaosalla kasvaa mäntyvaltainen puusto. Vipusalonnevan eteläpuolelta löytyy kuitenkin metsäsaarekkeita, joiden puusto muodostuu lähes täysin lehtipuustosta. Näissä saarekkeissa kookkaat haavat ja koivut ovat yleisiä.

Suopinta-alasta yli puolet on rämeitä, jotka ympäröivät kangasmaita vaihtelevan levyisinä vyöhykkeinä vaihettuen vähitellen avoimiksi nevoiksi. Nevat ovat suhteellisen pienialaisia, johtuen alueen rikkonaisuudesta. Suurin yhtenäinen aukea neva, Ritaneva, avautuu kuitenkin lähes kolmen kilometrin matkalla kaakko-luode suunnassa. Suot ovat pääosin varsin helppokulkuisia, pahimpien hetteikköjen ollessa alueen länsilaidalla Karhunevalla, Ritanevan pohjoisosassa ja Vipusalonnevan länsilaidalla. Suoalueen itäosassa virtaa luonnontilainen ja kaunis pieni joki, Pirttioja, joka laskee alueen ainoan järven, Ala-Pirttijärven lävitse.

Alueen linnusto muodostuu pääosin karuhkojen suo- ja metsäseutujen lajistosta sisältäen monia pohjoiseen painottuvia lajeja, joista varsin runsaina esiintyvät muun muassa järripeippo ja leppälintu.

Kasvisto on puutteellisesti inventoitu, mutta ainakin hoikkavilla, valkopiirtoheinä ja maariankämmeikä kasvavat kohteella.

Lehtimetsäsaarekkeet houkuttelevat kuitenkin myös rehevimpiin metsiin sopeutunutta lajistoa, josta hyvänä esimerkkinä on varsin runsas sirittäjäkanta.

Kohde on hyvin edustava aapa- ja keidassuoalue. Vaihtelua suomaisemaan tuo alueen monet metsäsarakeet. Alueella esiintyy monta luontodirektiivin mukaista luontotyyppiä ja lisäksi alueen linnusto on runsas.

### **Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit**

Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alueen suojelun perusteena on seitsemän Natura-luontotyyppiä, joista neljä on priorisoituja luontotyyppiejä. Laajimmat Natura-luontotyypit alueella ovat aapasuot, keidassuot ja puustoiset suot, joita edustaa yhteensä 1934,5 ha eli suurinta osaa Natura-alueen kokonaisalasta (2206 ha).



Natura-arvioinnissa tarkastellaan luontotyyppikohtaisesti hankkeen mahdollisia vaikutuksia eri luontotyyppeihin. Tiivistelmänä voidaan todeta, että arvioidut Natura-alueella esiintyvät luontotyypit sijoittuvat noin 1-3 km etäisyydelle voimajohtoreitistä. Suuren etäisyyden vuoksi voimajohtorakentamisen ei katsota aiheuttavan haitallisia välillisiä (pienilmasto, hydrologia, reuna-vaikutus) vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleville luontotyypeille.

### **Luontodirektiivin liitteen II lajit**

Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alueen suojeluperusteisiin ei kuulu luontodirektiivin liitteen II lajeja.

### **Lintudirektiivin liitteen I lajit**

Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alueen suojelun perusteena on yhdeksän Lintudirektiivin liitteen I lintulajia ja yksi muuna tärkeänä lajina mainittu laji.

Johtoreitti sijoittuu lähimmillään noin yhden kilometrin etäisyydelle Natura-alueerajauksesta. Natura-alueelle ei siis kohdistu suoria elinympäristömuutoksia. Myöskään johtokäytävän raivaamisen ja rakentamisen aiheuttamien häiriövaikutusten ei arvioida ulottuvan Natura-alueelle saakka. Mahdolliset vaikutukset suojeluperusteena olevaan linnustoon kohdistuvat vain laajalla alueella liikkuviin lajeihin Natura-alueen ulkopuolella tapahtuvien elinympäristömuutosten kautta.

### ***Uhanalaiset lajit***

Tiedot lajeista ovat salassa pidettäviä. Toisesta lajista on laadittu erillinen vain viranomaiskäyttöön laadittu raportti. Mikäli raportissa mainitut lievennystoimet toteutetaan, lajiin arvioidaan kohdistuvan merkittävydeltään korkeintaan vähäisiä vaikutuksia. Toisen lajin osalta tiedossa olevat pesäpaikat sijaitsevat riittävän kaukana hankkeesta, että häiriö- tai muitakaan vaikutuksia ei arvioida aiheutuvan.

### ***Mehiläishaukka, sinisuohaukka, ampuhaukka ja suopöllö***

Kyseisillä lajeilla on laajat reviirit ja saalistusalueet, joten on mahdollista, että Natura-alueilla pesivät yksilöt liikkuvat myös suunnitelluilla johtoreiteillä. Sinisuohaukan, ampuhaukan ja suopöllön osalta keskeisten saalistusalueiden arvioidaan sijaitsevan Natura-alueen suoalueilla lähiympäristöineen, joten uuden johtokäytävän raivaamisella ei arvioida olevan mainittavaa vaikutusta lajien saalistusalueisiin. Mehiläishaukka sen sijaan voi liikkua laajalla alueella. Laji ei kuitenkaan "saalista", vaan etsii mehiläis- ja ampiaispesiä. Näin ollen uudella johtoreitillä ei arvioida olevan vaikutusta lajin ravinnonhankintaan. Kokonaisuutena lajeihin arvioidaan kohdistuvan merkittävydeltään korkeintaan vähäisiä vaikutuksia.

### ***Metso***

Metsolla on laaja reviiri, ja aivan Natura-alueen reuna-alueilla pesivien metsojen reviirit voivat mahdollisesti ulottua johtoreitille. Johtokäytävän raivaaminen pirstoo alueen elinympäristörakennetta, mutta luonteeltaan viivamainen johtokäytävä kattaa metson laajasta reviiristä vain pienen osan. Lisäksi metsot ovat sopeutuneet metsätalouden aiheuttamiin, luonteeltaan samankaltaisiin, mutta huomattavasti laajamittaisempiin vaikutuksiin.

### **Muut lajit ja luontotyypeille ominainen lajisto**

Muina tärkeinä kasvilajeina Natura-tietolomakkeella mainitaan alueellisesti harvinaiset valkopiirtoheinä ja hoikkavilla, joista ensimmäinen on karujen rimpipintojen laji ja toinen luhtaisuutta ilmentävä suolaji. Näihin tai luontotyypeille ominaisiin kasvilajeihin ei kohdistu sellaisia vaikutuksia, jotka eivät olisi tulleet huomioiduiksi edellä luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa, ja vaikutuksia ei siten ole.

Muuna tärkeänä lajina mainittuun niittykirviseen ei kohdistu vaikutuksia, sillä se ei liiku laajasti Natura-alueen ulkopuolella voimajohtoalueella asti.

### **Yhteisvaikutukset**

Keski-Pohjanmaan maakuntakaavayhdistelmässä Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alue on osoitettu merkinnällä SL3, jolla kaavassa osoitetaan soidensuojeluohjelmaan kuuluvat kohteet. Maakuntakaavassa osia Natura-alueesta kuuluu sekä turvetuotantoalue 1:een että 2:een. Mineraalivarantoalueen raja kulkee Natura-alueen halki ja alueen itäpuolella on merkitty pääjohto tai -linja.

Lähimmillään yli 4 kilometrin päässä Natura-alueesta kaakkoon on Länsi-Toholammin tuulipuiston osayleiskaava-alue (kunnanvaltuuston hyväksymä 23.5.2016, Vaasan hallinto-oikeuden vahvistama 20.6.2018).

Lintudirektiivin liitteen I lajien osalta lähialueelta ei tunnistettu hankkeita, jotka aiheuttaisivat vaikutuksia suojeluperusteena oleviin lajeihin ja heikentäisivät Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-aluetta niiden elinympäristönä yhdessä kyseessä olevan voimajohtohankkeen kanssa.

### **Vaikutusten lieventämistoimenpiteet**

Lieventävät toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on minimoida tai jopa poistaa kielteiset vaikutukset, joita suunnitelman toteuttamisesta todennäköisesti aiheutuu, niin, että alueen koskemattomuuteen ei kohdistu haitallisia vaikutuksia. Tässä tapauksessa niitä ei tarvita.

### **Vaikutukset Natura-alueen eheyteen**

Natura-alueen lähialueen voimajohtorakentamisesta ei arvioida aiheutuvan potentiaalisia riskejä Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alueen luonteelle tai suojelutavoitteille lyhyellä eikä pitkällä aikavälillä. Natura-alueen toiminta ja rakenne säilyvät.

### **Johtopäätökset**

Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että voimajohtohankkeesta ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille tai heikennä alueen ekologista rakennetta ja toimintaa.

### **Ruokkaanvea (FI0800041, SAC, 323 ha)**

#### **Natura-alueelle sijoittuvan ja alueen läheisyydessä sijaitsevan hankealueen osan kuvaus**

Käärmekallioiden Natura-alue sijoittuu Hangasneva-Alajärven itäiselle reitille Kellokallio-Kakkurinkankaan läntisen asutuksenkiertovaihtoehdon länsipuolelle. Natura-alue on lähimmillään noin kilometrin päässä suunnitellusta voimajohtoreitistä.

Ruokkaanvea kuuluu Etelä-Pohjanmaan kermikeitaisiin. Se on konsentrinen, hyvin kehittynyt, lähes pyöreä keidassuo, jossa on myös aapamaisia piirteitä. Kermeillä vallitsee rahkaräme. Suon keskiosissa on paljon kirkasvetisiä sadevesiallikoita. Monissa allikoissa on turvesaarekkeita, joista osa on lokkien lannoittamia. Keitaan reunalla on laajoja sammalkuljuja. Suon itäreuna on aapasuota, jolla suotyypinä vallitsee kalvakkaneva.

Patanan tekojärvi ulottuu suon koillisreunaan, muttei ole vaikuttanut alueen luonnontilaan. Suo on Etelä-Pohjanmaan tärkeimpiä lintujen pesimä- ja levähdysalueita. Ruokkaanvea on arvokas linnustonsuojelualue. Lintutiheys on suurimpia, mitä Länsi-Suomen soilta on tavattu. Alue kuuluu myös metsäpeuran esiintymisalueisiin.

Suon sijainti aapasoiden ja keidassoiden vyöhykkeiden rajalla tekee siitä tutkimuksen kannalta poikkeuksellisen mielenkiintoisen. Tämän kaltaista säännöllistä, hyvin kehittyntä konsentristä, lähes pyöreää keidassuota ei ole muualla näin pohjoisessa. Alue kuuluu Helsingin yliopiston seurantatutkimussoihin.

#### **Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit**

Ruokkaanvean Natura-alueen suojelun perusteena on kolme Natura-luontotyyppiä, joista kaikki ovat priorisoituja luontotyyppejä. Laajin Natura-luontotyyppi alueella on aapasuot, jota edustaa 156 ha eli vajaata puolta Natura-alueen kokonaisalasta (323 ha).

Natura-alueen suojeluperusteena olevat luontotyytit sijoittuvat 1-2 km länteen lähimmästä voimajohtoreittivaihtoehdosta, Hangasneva-Alajärvi itäinen, läntinen vaihtoehto välillä Kellokallio-Kakkurinkangas. Kohtalaisen suuren etäisyyden vuoksi voimajohtorakentamisen ei katsota aiheuttavan haitallisia välillisiä (pienilmasto, hydrologia, pirstoutuminen) vaikutuksia suojeluperusteena oleville luontotyypeille.

## **Luontodirektiivin liitteen II lajit**

### ***Metsäpeura***

Johtoreittivaihtoehdoista lähin (Hangasneva-Alajärvi, itäinen päävaihtoehto, läntinen alavaihtoehto välillä Kellokallio-Kakkurinkangas) sijaitsee lähimmillään noin kilometrin etäisyydellä Natura-alueerajauksesta, joten suorilla pinta-alamennyksiä Natura-alueelle sijoittuvilla metsäpeurojen tärkeämmille elinympäristöille ei hankkeen rakentamistoimista muodostu.

Ruokkaanneva ympäristöineen on potentiaalinen metsäpeuran vasomisalue (suo, vesistön läheisyys). Kohteelle ei arvioida kohdistuvan vähäistä suurempia häiriö- tai estevaikutuksia voimajohdon rakentamisaikana tai rakentamisajan jälkeen. Metsäpeurat voivat kuitenkin vasa myös tavanomaisemmillä talousmetsäalueilla ja on mahdollista, että voimajohdon rakentamisen seurauksena joidenkin vaatimien vasontapaikat tulevat hieman siirtymään. Siirtymistä tapahtuu todennäköisesti myös muista syistä, kuten alueella harjoitettavan metsätalouden seurauksena. Luonnonvarakeskuksen pantapeura-aineistoon pohjautuvassa tuulivoimahankkeen metsäpeuraselvityksissä on myös havaittu, että Suomenselän osapopulaation metsäpeurat liikkuvat myös vasomisaikaan suurjännitejohtojen alueilla ja suoalueille sijoittuvien suurjännitejohtojen läheisyyteen voi sijoittua myös vasomisalueita (Honkakankaan ja Kanniston tuulivoimapuistot, metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten arviointi, FCG 2021).

Vaellusaikaan metsäpeuraa ei pidetä erityisen herkkänä, sillä silloin metsäpeurat ruokailevat monin paikoin peltoalueilla ja ne ovat tottuneet esimerkiksi tiealueilla liikkuviin autoihin. Voimajohdon ei arvioida aiheuttavan estevaikutusta metsäpeuralle kevät- tai syysvaelluksien aikana.

Tämän arvioinnin perusteella hankkeesta ei aiheudu vähäistä suurempia (negatiivisia) vaikutuksia Natura-alueiden suojelun perusteena olevalle metsäpeuralle, joiden alueellisesti merkittävimmät elinympäristöt ja mm. potentiaaliset vasomisalueet sijoittuvat riittävän etäälle rakentamistoimien alueista.

### **Muut lajit ja luontotyypeille ominainen lajisto**

Natura-alueen eläin- tai kasvilajistosta ei ole olemassa kattavia tietoja. Natura-tietolomakkeella ei ilmoiteta muita tärkeitä lajeja.

Natura-alueen luontotyypeille elinympäristöjen perusteella ominaiseen lajistoon kuuluvalla viitasammakolle, jonka lisääntymispaikkoja Natura-alueella voi olla, ei aiheudu vaikutuksia voimajohtojen suuresta etäisyydestä johtuen.

Natura-alueella pesii petolintulaji, jonka tiedot ovat salassa pidettäviä. Laji ei ole Natura-alueen suojeluperusteena, mutta vaikutukset lajiin arvioidaan suojeluperusteena olevalle luontotyyppille tyypillisenä lajina. Lajista on laadittu erillinen vain viranomaiskäyttöön laadittu raportti. Lajiin arvioidaan kohdistuvan merkittävydeltään korkeintaan vähäisiä vaikutuksia.

### **Yhteisvaikutukset**

Alueella on voimassa Etelä-Pohjanmaan kokonismaakuntakaava (Kuva 6). Etelä-Pohjanmaan kokonismaakuntakaava on vahvistettu Ympäristöministeriössä 23.5.2005. Kokonismaakuntakaava on voimassa muiden kuin 1., 2. ja 3. vaihemaakuntakaavassa käsiteltyjen sisältöjen osalta. Ruokkaannevan lähialuetta koskee vaihemaakuntakaava III (turvetuotanto, suoluonnon suojelu, puolustusvoimien alueet, bioenergialaitokset ja energiapuun terminaalit), joka on kuulutettu voimaan 23.8.2021.

Etelä-Pohjanmaan kokonismaakuntakaavassa Ruokkaannevan Natura-alue on osoitettu merkinnällä SL-2, jolla kaavassa osoitetaan soidensuojeluohjelmaan kuuluvat kohteet. Natura-alueen halki kulkee turvetuotantovyöhykkeen raja, ja alueen eteläpuolelle on merkitty syöttövesijohdon reitti.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 valmistelu on vasta aloitettu, joten sitä ei voida käyttää arvioinnissa. Alueella ei ole voimassa muita kaavoja tai suunnitelmia.

Yhdessä Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavojen kanssa voimajohtohanke ei merkittävästi heikennä alueen suojeluarvoja.

### **Vaikutusten lieventämistoimenpiteet**

Lieventävät toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on minimoida tai jopa poistaa kielteiset vaikutukset, joita suunnitelman toteuttamisesta todennäköisesti aiheutuu, niin, että alueen koskemattomuuteen ei kohdistu haitallisia vaikutuksia. Tässä tapauksessa niitä ei tarvita.

### **Vaikutukset Natura-alueen eheyteen**

Natura-alueen lähialueen voimajohtorakentamisesta ei arvioida aiheutuvan potentiaalisia riskejä Ruokkaannevan Natura-alueen luonteelle tai suojelutavoitteille lyhyellä eikä pitkällä aikavälillä. Natura-alueen toiminta ja rakenne säilyvät.

## **Johtopäätökset**

Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että voimajohtohankkeesta ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille tai heikennä alueen ekologista rakennetta ja toimintaa.

### **Viitajärvi (FI1000025, SAC/SPA, 155 ha)**

#### **Natura-alueelle sijoittuvan ja alueen läheisyydessä sijaitsevan hankealueen osan kuvaus**

Viitajärven Natura-alue (FI1000025) on sisällytetty Suomen Natura 2000 -verkostoon lintudirektiivin (SPA) mukaisena kohteena ja osoitettu Ympäristöministeriön asetuksella erityisten suojelutoimien alueeksi (SAC) vuonna 2015. Sen pinta-ala on 155 ha.

Suunnitellun voimajohtoalueen ja Natura-alueen rajan väliin jää kapeimmillaan noin 630 metrin suojavyöhyke itään voimajohtoreittivaihtoehdosta Kukonkylä-Höyläsalonneva itäinen ja noin 370 metriä länteen voimajohtoreittivaihtoehdosta Kukonkylä-Höyläsalonneva läntinen.

Viitajärvi kuuluu lintuvesiensuojeluohjelmaan. Se on Lestijokeen laskevan puron latvajärvi. Laskuojassa esiintyy mm. majavaa. Järveä on laskettu Viitaojan kautta niittymaan saamiseksi. Nykyään avovesialueen pinta-ala on noin 18 ha ja sen ympärillä olevat kelluvat laiteet ovat pinta-alaltaan noin 90 ha (LVO-alueella).

Viitajärvi kuuluu korte- ja korteruokojärvien kasvitieteelliseen järvityyppialueeseen, mutta se edustaa lähinnä kortejärvityyppiä. Viitajärven vesi on humusaineista ruskeaa ja näkösyvyys on pieni. Pohja on humusaineista saostunutta mutaa. Pohjaversoisten ja uposkasvien lukumäärä onkin pieni tämän vuoksi. Viitajärven vesi on hapanta ja vähäravinteista. Yleisiä kelluslehtisiä ovat ulpukka, uistinviita ja lumme. Järvikorte on vallitseva rantavesissä. Järvikortteen jälkeen kasvustovyöhyke on pullosaravaltainen seuralaisenaan veden puolella raate ja maan puolella kurjenjalka.

Viitajärvi on Keski-Pohjanmaan ainoa lintujärvien edustaja Natura-verkostossa. Kohteella esiintyy monta lintudirektiivin lajeista.

#### **Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit**

Viitajärven Natura-alueen suojelun perusteena on viisi Natura-luontotyyppiä, joista kaksi on priorisoituja luontotyyppiä. Laajin Natura-luontotyyppi alueella on vaihettumissuot ja rantasuot, jota edustaa yhteensä 84,14 ha eli vajaata puolta Natura-alueen kokonaisalasta (155 ha).

Natura-arvioinnissa käydään luontotyyppikohtaisesti läpi niiden herkkyys muutoksille ja hankkeen mahdolliset vaikutukset luontotyypeihin. Johtoreittivaihtoehtojen etäisyyden vuoksi hankkeesta ei muodostu suoria pinta-alavaikutuksia alueen suojelun perusteena oleville Natura-luontotyypeille. Kohtalaisen etäisyyden vuoksi voimajohtopylväiden rakentamisesta ei aiheudu Natura-luontotyypeille reunavaikutusta eikä hydrologisia muutoksia. Mahdollinen rakennusaikaisen häiriön tuottama vesistökuormitus rajoittuu metsäojiin eikä yllä Natura-alueelle asti. Viitajärven laskupuro risteää Kukonkylä-Höyläsalonneva välisen läntisen voimajohtoreittivaihtoehdon kanssa. Uoma voidaan huomioida pylvässijoittelussa ja rakentamistavoissa siten, etteivät sen virtausolosuhteet muutu eikä Natura-alueelle aiheudu laskupuron kautta vesitasapainon tai veden laadun muutoksia.

### **Luontodirektiivin liitteen II lajit**

Viitajärven Natura-alueen suojeluperusteisiin ei kuulu luontodirektiivin liitteen II lajeja.

### **Lintudirektiivin liitteen I lajit**

Viitajärven Natura-alueen suojelun perusteena on 18 Lintudirektiivin liitteen I lintulajia.

Johtoreitti sijoittuu lähimmillään noin 370 metrin etäisyydelle Natura-alueerajauksesta. Natura-alueelle ei siis kohdistu suoria elinympäristömuutoksia. Mahdolliset vaikutukset suojeluperusteena olevaan linnustoon kohdistuvat häiriövaikutuksina Natura-alueen reuna-alueilla pesiviin lajeihin sekä laajalla alueella liikkuviin lajeihin Natura-alueen ulkopuolella tapahtuvien elinympäristömuutosten kautta.

### ***Metsähanhi***

Metsähanhi on etenkin pesinnän aloitusvaiheessa hyvin häiriöherkkä laji. Mikäli lajin pesimäpaikka sijaitsee Natura-alueen reunalla ja rakentaminen ajoittuu pesimäajan alkuun, hankkeesta todennäköisesti aiheutuu häiriövaikutuksia pesiville metsähanhille. Vaikutuksen kohteena oleva pari voi hakeutua pesimään johonkin epäedullisempaan paikkaan, mikä voi vaikuttaa pesimämenestystä heikentävästi. Häiriölle herkkä ajanjakso on kuitenkin lyhyt, pesinnän jo aloittaneille metsähanhille ei arvioida aiheutuvan häiriövaikutuksia.

Vaikka häiriövaikutuksia aiheutuisikin, ne ajoittuvat vain yhden pesimäkauden ajalle, ja pitkäikäisenä lajina vaikutuksen merkittävyys metsähanhelle on vähäinen. Kokonaisuutena metsähanheen arvioidaan kohdistuvan merkittävyydeltään korkeintaan vähäisiä vaikutuksia.

### ***Sinisuohaukka***

Sinisuohaukalla on laaja reviiri ja saalistusalue, joten on mahdollista, että Natura-alueilla pesivät yksilöt liikkuvat myös suunnitelluilla johtoreiteillä.

Sinisuohaukkoja näkee toisinaan myös saalistamassa johtokäytäviä seuraten. Lajin keskeisten saalistusalueiden arvioidaan sijaitsevan Natura-alueen suoalueilla lähiympäristöineen, joten uuden johtokäytävän raivaamisella ei arvioida olevan mainittavaa vaikutusta lajien saalistusalueisiin. Mikäli lajin pesä sijaitsee Natura-alueen reuna-alueella, ja rakentaminen ajoittuu pesimäaikaan, häiriövaikutukset voivat ulottua pesälle saakka. Etäisyyttä johtoalueelta Natura-alueerajaukselle on kuitenkin vähintään 400 m, eikä sinisuohaukka ole erityisen häiriöherkkä laji, joten vaikutuksen merkittävyys arvioidaan vähäiseksi. Kokonaisuutena sinisuohaukkaan arvioidaan kohdistuvan merkittävyydeltään korkeintaan vähäisiä vaikutuksia.

### ***Metso***

Metsolla on laaja reviiri, ja aivan Natura-alueen reuna-alueilla pesivien metsojen reviirit voivat mahdollisesti ulottua johtoreitille. Johtokäytävän raivaaminen pirstoo alueen elinympäristörakennetta, mutta luonteeltaan viivamainen johtokäytävä kattaa metson laajasta reviiristä vain pienen osan. Lisäksi metsot ovat sopeutuneet metsätalouden aiheuttamiin, luonteeltaan samankaltaisiin, mutta huomattavasti laajamittaisempiin vaikutuksiin. Kokonaisuutena metsoon arvioidaan kohdistuvan merkittävyydeltään korkeintaan vähäisiä vaikutuksia.

### ***Muut lajit***

Muiden suojeluperusteena mainittujen lajien reviirien ja pesimäaikaisen liikkumisen ei arvioida ulottuvan johtoreitille saakka, joten vaikutuksia lajeihin ei kohdistu.

### **Muut lajit ja luontotyypeille ominainen lajisto**

Muuna tärkeänä lajina Natura-tietolomakkeessa mainitaan alueella esiintyvä euroopanmajava, jonka lajista ei kuitenkaan ole täyttä varmuutta. Millään voimajohtoreittivaihtoehdoista ei ole vaikutusta majavan elinympäristöön tai sen kulkureitteihin, joten vaikutuksia majavaan ei ole.

Natura-alueelta ei ole tiedossa arvokkaita kasvi- tai eläinlajeja, ja luontotyypeille ominaisiin kasvilajeihin ei kohdistu sellaisia vaikutuksia, jotka eivät olisi tulleet huomioiduiksi edellä luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa. Niinpä vaikutuksia ei ole kummassakaan johtoreittivaihtoehdossa.

### **Yhteisvaikutukset**

Keski-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavassa Viitajärven Natura-alue on merkitty merkinnällä SL-4, jolla kaavassa osoitetaan lintuvesien suojeluohjelmaan kuuluvat kohteet. Natura-alue sijaitsee turvetuotantovyöhyke 1. sisäpuolella, ja Natura-alueen länsipuolella on merkitty moottorikelkkailun runkoreitin yhteystarve. alueen pohjoispuolella kulkee maakuntakaavassa pääjohto tai -linja, ulkoilureitti



ja kulttuurihistoriallisesti merkittävä reitti. Maakuntakaavassa ei ole osoitettu sellaisia toimintoja, joilla voisi olla merkittäviä vaikutuksia Natura-alueeseen. Alueella tai sen läheisyydessä ei ole myöskään voimassa muita kaavoja tai suunnitelmia, joilla voisi olla vaikutuksia Natura-alueeseen yhdessä voimajohtohankkeen kanssa.

### **Vaikutusten lieventämistoimenpiteet**

Lieventävät toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on minimoida tai jopa poistaa kielteiset vaikutukset, joita suunnitelman toteuttamisesta todennäköisesti aiheutuu, niin, että alueen koskemattomuuteen ei kohdistu haitallisia vaikutuksia. Tässä tapauksessa niitä ei tarvita.

### **Vaikutukset Natura-alueen eheyteen**

Natura-alueen lähialueen voimajohtorakentamisesta ei arvioida aiheutuvan potentiaalisia riskejä Viitajärven Natura-alueen luonteelle tai suojelutavoitteille lyhyellä eikä pitkällä aikavälillä. Natura-alueen toiminta ja rakenne säilyvät.

### **Johtopäätökset**

Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että voimajohtohankkeesta ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille tai heikennä alueen ekologista rakennetta ja toimintaa.

### **Vionneva (FI1000019, SAC/SPA, 878 ha)**

#### **Natura-alueelle sijoittuvan ja alueen läheisyydessä sijaitsevan hankealueen osan kuvaus**

Vionnevan Natura-alue sijoittuu Höyläsalonneva-Hangasnevan (G-H) ja Hangasneva-Alajärven läntisen pääreittivaihtoehdon (H-I) johtoreitin läheisyyteen lähimmillään noin 590 metrin päähän.

Vionneva on kahdesta keitaasta muodostuva kohosualue, joka on pääosin luonnontilassa. Alue on linnustoltaan erittäin arvokas ja yksi Keski-Pohjanmaan tärkeimmistä lintusoista. Alueella esiintyy myös luontodirektiivin mukaisia luontotyyppisiä, joiden edustavuudet ja luonnontilat ovat erinomaisia. Reunojen ojitukset eivät vaikuta oleellisesti kohosuon luonnontilaan. Paikoitellen kuivatusvaikutus on selvempi, varsinkin länsireunan länsipuolella puuston kasvu on kiihtynyt huomattavasti. Puustoisten soitten luonnontilaan vaikuttavat myös ojitukset.

#### **Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit**

Vionnevan Natura-alueen suojelun perusteena on neljä Natura-luontotyyppiä, joista kaksi on priorisoituja luontotyyppiä. Laajin Natura-luontotyyppi alueella on keidassuot, jota edustaa yhteensä 786 ha eli suurinta osaa Natura-alueen kokonaisalasta (878 ha).

Voimajohtoalue sijoittuu lähimmillään 590 metrin etäisyydelle Natura-alueen rajasta. Kohtalaisen suuren etäisyyden ja jäljempänä esitetyn hydrologisen tarkastelun perusteella voimajohtorakentamisen ei katsota aiheuttavan edes haitallisia välillisiä (pienilmasto, hydrologia, pirstoutuminen) vaikutuksia suojeluperusteena oleville luontotyypeille.

Suunniteltu voimajohto sijoittuu Natura-alueen kaakkoispuolelle, missä esiintyy mm. harvapuustoista rahkarämettä eli puustoiset suot Natura-luontotyyppiä. Vionnevan kaakkoisosissa pienvesien luontainen valunta suuntautuu voimajohtoreitin läheisyydessä pääosin voimajohtoreitiltä Natura-alueen suuntaan, mutta voimajohtorakentaminen yli puolen kilometrin päähän ei aiheuta vesien tuloa patoavia vaikutuksia Natura-alueen jo ojitetulle reunavyöhykkeelle. Hanke ei aiheuta kohtalaisen etäisyyden vuoksi välillisiä hydrologiaa uuttavia vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleville luontotyypeille eikä niiden kasvillisuudelle. Voimajohtokäytävän raivaaminen ei aiheuta reunavaikutusta Natura-alueelle, sillä puustoista suojavyöhykettä johtoreitin ja Natura-alueen väliin jää edelleen useita satoja metrejä. Voimajohtopylväiden rakentaminen sijoittuu Natura-alueen läheisyydessä pääasiallisesti kivennäismaalle ja ojitusten myötä kuivuneille turvekankaille.

Suunniteltu voimajohto risteää kahden Natura-alueen suuntaisesti virtaavan pintaveden, Kylmäojan ja Näätinkiojan, kanssa. Kylmäoja virtaa suunnitellulta voimajohtolta Natura-alueelle päin ja sivuaa Natura-alueen itäreunaa. Näätinkioja virtaa suunnitellulta voimajohtoreitiltä länteen, eikä siltä suuntaudu virtauksia Vionnevalle. Nämä uomat voidaan huomioida pylväiden sijoitussuunnittelussa sekä rakentamistavoissa siten, ettei uomien kautta muodostu Natura-alueelle hydrologisia vaikutuksia.

### **Luontodirektiivin liitteen II lajit**

Vionnevan Natura-alueen suojeluperusteisiin ei kuulu luontodirektiivin liitteen II lajeja.

### **Lintudirektiivin liitteen I lajit**

Vionnevan Natura-alueen suojelun perusteena on 11 Lintudirektiivin liitteen I lintulajia. Johtoreitti sijoittuu lähimmillään noin 590 metrin etäisyydelle Natura-alueen rajasta. Natura-alueelle ei siis kohdistu suoria elinympäristömuutoksia. Mahdolliset vaikutukset suojeluperusteena olevaan linnustoon aiheutuvat lähinnä häiriövaikutuksen kautta sekä laajalla alueella liikkuvien lajien osalta Natura-alueen ulkopuolella tapahtuvien elinympäristömuutosten kautta.

### ***Uhanalaiset lajit***

Tiedot lajeista ovat salassa pidettäviä. Toisesta lajista on laadittu erillinen vain viranomaiskäyttöön laadittu raportti. Mikäli raportissa mainitut lievennystoimet toteutetaan, lajiin arvioidaan kohdistuvan merkittävyydeltään korkeintaan vähäisiä vaikutuksia. Toisen lajin osalta tiedossa olevat pesäpaikat sijaitsevat riittävän kaukana hankkeesta, että häiriö- tai muitakaan vaikutuksia ei arvioida aiheutuvan.

### ***Mehiläishaukka, sinisuohaukka ja suopöllö***

Kyseisillä lajeilla on laajat reviirit ja saalistusalueet, joten on mahdollista, että Natura-alueilla pesivät yksilöt liikkuvat myös suunnitelluilla johtoreiteillä. Sinisuohaukan ja suopöllön osalta keskeisten saalistusalueiden arvioidaan sijaitsevan Vionnevan suoalueella lähiympäristöineen, joten uuden johtokäytävän raivaamisella ei arvioida olevan mainittavaa vaikutusta lajien saalistusalueisiin. Mehiläishaukka sen sijaan voi liikkua laajalla alueella. Laji ei kuitenkaan ”saalista”, vaan etsii mehiläis- ja ampiasispesiä. Näin ollen uudella johtoreitillä ei arvioida olevan vaikutusta lajin ravinnonhankintaan. Mikäli lajien pesäpaikat sijaitsevat aivan Natura-alueen kaakkoiskulmassa, johtoreitin raivaamisen ja rakentamisen aiheuttamat häiriövaikutukset saattavat ulottua pesäpaikalle saakka. Vaikutuksen merkittävyys arvioidaan kuitenkin vähäiseksi. Kokonaisuutena lajeihin arvioidaan kohdistuvan merkittävyydeltään korkeintaan vähäisiä vaikutuksia

### **Muut lajit**

Muut suojeluperusteena mainitut lajit pesivät suoalueella tai vesistöillä, eivätkä ne ole erityisen häiriöherkkiä. Näin ollen arvioidaan, että hankkeesta ei aiheudu vaikutuksia kyseisille lajeille.

### **Muut lajit ja luontotyypeille ominainen lajisto**

Muuna tärkeänä lajina Natura-tietolomakkeessa mainitaan alueella esiintyvä pikkukuovi, johon kohdistuvat vaikutukset on arvioitu edellä lintudirektiivin liitteen I lajien yhteydessä, eikä vaikutuksia arvioida olevan

### **Yhteisvaikutukset**

Keski-Pohjanmaan kokonaismaakuntakaavassa Vionnevan Natura-alue on merkitty merkinnöillä SL-3, jolla kaavassa osoitetaan soidensuojeluohjelmaan kuuluvat kohteet. Vionnevan Natura-alueen itäpuolelle on maakuntakaavaan merkitty moottorikelkkailun runkoreitin yhteystarve ja hiekan- ja soranottoalue. Natura-alue sijaitsee osittain turvetuotantovyöhyke 2. sisäpuolella, ja Natura-alueen länsipuolella on kaksi turvetuotantoaluetta. Samoin maakuntakaavassa Natura-alueen länsipuolella on kaivosaluemerkintä, jossa Keliber Oy on tällä hetkellä laajentamassa kaivos- ja rikastamotoimintaa. Keliber Oy:n suunnittelemat Rapasaaren ja Syväjärven kaivosalueet ja Päivänevan rikastamoalue sijoittuvat Vionnevan Natura-alueen läheisyyteen, ja

hankkeesta on tehty Natura-arviointi (Envineer Oy 2020). Kaivos- ja rikastamoalueet on kaavoitettu Kokkolan kaupungin louhosalueiden osayleiskaavalla (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 9.5.2022).

Kaivoshanke sijoittuu merkittäville osin Metsähallituksen elinympäristömallinnuksen perusteella uhanalaisen lajin reviirin keskeisille osille. Envineer Oy:n (2020) laatiman Vionnevan Natura-arvioinnin mukaan vaikutukset lajille jäisivät kuitenkin merkittävydeltään vähäisiksi. Mikäli vaikutukset kotkaan jäävät Envineerin Natura-arvioinnin mukaisesti merkittävydeltään vähäiseksi, ja kun voimajohtohanke osaltaan lisää reviirin pirstoutuneisuutta vähäisissä määrin, kaivoshanke yhdessä voimajohtohankkeen kanssa aiheuttaa kotkareviirille merkittävydeltään vähäisiä yhteisvaikutuksia.

### **Vaikutusten lieventämistoimenpiteet**

Lieventävät toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on minimoida tai jopa poistaa kielteiset vaikutukset, joita suunnitelman toteuttamisesta todennäköisesti aiheutuu, niin, että alueen koskemattomuuteen ei kohdistu haitallisia vaikutuksia. Tässä tapauksessa niitä ei tarvita.

### **Vaikutukset Natura-alueen eheyteen**

Natura-alueen lähialueen voimajohtorakentamisesta ei arvioida aiheutuvan potentiaalisia riskejä Vionnevan Natura-alueen luonteelle tai suojelutavoitteille lyhyellä eikä pitkällä aikavälillä. Natura-alueen toiminta ja rakenne säilyvät.

### **Johtopäätökset**

Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että voimajohtohankkeesta ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille tai heikennä alueen ekologista rakennetta ja toimintaa.

## **ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO**

### **Natura-arvioinnin kattavuus**

ELY-keskus on hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä korostanut voimalinjan vaikutuksia metsäpeuraan, suuriin petolintuihin sekä liito-oravaan. Pääosin Natura-arvioinnissa tarkasteltavat Natura-alueet on valittu tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon niiden varsinaisina suojeluperusteina olevat lajit ja luontotyytit. Arvioinnissa kuitenkin keskitytään suurelta osin voimajohtohankkeen aiheuttamiin elinympäristöissä mahdollisesti tapahtuviin muutoksiin sekä rakentamisaikaiseen häiriöön. Voimajohtojen aiheuttamaa este- ja

välttelyvaikutusta sekä mahdollisia törmäysvaikutuksia linnustoon ei juuri tuoda esille. Myös yhteisvaikutusten arviointi jää puutteelliseksi.

Metsäpeuraa ei käsitellä Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan ja Vionnevan Natura-alueiden kohdalla alueiden luontotyypeille tyypillisenä lajina, vaikka tuoreiden pantaseuranta-aineistojen valossa alueet sijoittuvat merkittävälle metsäpeuran kesälaidunnusalueelle. Samoin Isoraivion ja Pilleskydön sekä Huosianmaankallion Natura-alueiden kohdalla ei ole tarkasteltu voimalinjan vaikutuksia alueilla todennäköisesti esiintyvään liito-oravaan. Koska kyseiset lajit eivät ole edellä mainituilla Natura-alueilla varsinaisina suojeluperustelajeina, ei varsinaista laista aiheutuvaa arviointivelvoitetta näiden lajien kohdalla kuitenkaan ole.

### **Natura-arvioinnin toteutus ja menetelmät**

Natura-arvioinnin pohjana on käytetty Natura-tietolomakkeiden luontotyyppi- ja lajitietoa, paikkatietoaineistoja sekä olemassa olevaa lajistotietoa (Suomen lajitietokeskus 2022). Lisäksi Pilleskydön alueelle on toteutettu maastokäynti. Arvioinnissa on tukeuduttu arvioinnin laatijoiden asiantuntemukseen suojeluperusteissa mainittujen lajien ja luontotyyppien alueellisesta levinneisyydestä ja edustavuudesta sekä Natura-luontotyypeille ominaisen lajiston levinneisyydestä, ekologiasta ja käyttäytymisestä. Uhanalaisesta lintulajista laaditussa raportissa on käytetty hyödyksi elinympäristömallinnusta, jonka avulla on voitu arvioida lajin esiintymistä suunnitellun voimalinjan mukaisella alueella.

Luonnonsuojeluyksikkö toteaa edellä mainitut menetelmät ja toteutuksen asianmukaisiksi ja tarpeellisiksi arvion tekemiseen. YVA-menettelyn yhteydessä tehtyjä maastokäyntejä ja selvityksiä sekä esimerkiksi annettuja lausuntoja olisi tullut kuitenkin käyttää laajemmin hyväksi.

### **Johtopäätökset**

#### **Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit**

ELY-keskus yhtyy Natura-arviossa esitettyyn arvioon, että hankkeesta ei yleisesti ottaen arvioida olevan vaikutuksia Natura-alueiden kasvillisuuteen ja luontodirektiivin liitteen I luontotyypeille. Suunniteltu voimalinja sijoittuu lähimmillään noin 100 metrin etäisyydelle Käärmevallion Natura-alueesta. Isoraivio ja Pilleskydön Natura-alueeseen etäisyys on lyhimmillään noin 150 metriä. Muilla Natura-alueilla etäisyys johtoalueeseen on useampia satoja metrejä tai muutamia kilometrejä. Avoimesta johtoalueesta ei todennäköisesti aiheudu sellaisia hydrologisia tai pienilmastollisia muutoksia, jotka voisivat heikentää alueen kasvillisuutta tai maaperää.

#### **Luontodirektiivin liitteen II lajit**

##### ***Metsäpeura***

Suomenselän metsäpeurakanta on Euroopan ja samalla koko maailman ainoa elinvoimainen metsäpeurapopulaatio, joskin Kainuun ja Venäjän Karjalan yhteisessä metsäpeurakannassa on ollut viime vuosina havaittavissa lievää elpymistä. Tämän vuoksi lajin elinpiirissä tapahtuviin muutoksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. ELY-keskus on edellyttänyt Natura-arvioinnin laatimista niiltä Natura-alueilta, jotka sijoittuvat voimajohtohankkeen arvioidun vaikutusalueen piiriin.

Voimalinjasta saattaa olla metsäpeuralle niin suoria välttelyvaikutuksia, kuin myös vaikutuksia kulkuyhteyksien muutosten kautta. Myös Luonnonvarakeskus on todennut YVA-menettelyn yhteydessä, että Rangifer-suvun peurojen on todettu välttelevän voimalinjoja aina neljän kilometrin etäisyydelle. Luonnonvarakeskuksen mukaan alustavissa tutkimuksissa myös metsäpeuroilla on todettu vastaavaa välttämiskäyttäytymistä. Erityisesti vasomisaikaan ja vasojen kanssa kulkevat vaatimet ovat herkkiä ihmishäiriölle sekä esimerkiksi tiestölle ja muille ihmisrakenteille.

Lähimmillään suunnitellut voimajohdot sijoittuvat 100 metrin etäisyydelle Käärmekallioiden Natura-alueesta, sekä noin 600–1000 metrin etäisyydelle Pilvinevan Natura-alueen sekä Ruokkaannevan Natura-alueen metsäpeuran vasomiseen soveltuville alueille. Patanajärvenkankaan Natura-alue sijoittuu etäämmälle, noin kolmen kilometrin etäisyydelle voimajohdosta. Vasomisalueita esiintyy todennäköisesti myös Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alueella noin 1000 metrin etäisyydellä sekä Vionnevan Natura-alueella alle 600 metrin etäisyydellä voimajohtoalueesta, joskin laji ei ole suojeluperusteena kyseisillä alueilla. Käärmekalliot ei todennäköisesti ole merkittävä alue metsäpeuran vasomisen kannalta perustuen alueen luonteeseen ja mm. pantapeurojen lisääntymisaikaisesta esiintymisestä saatavaan tietoon (Selvitys Keski-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan keskeisistä metsäpeura-alueista. Antti Paasivaara, Luonnonvarakeskus). Sen sijaan muut edellä mainitut alueet sijoittuvat keskeisille metsäpeuran lisääntymisalueille, jonka lisäksi kaikki edellä mainitut alueet ovat tärkeitä talvehtimisalueita.

Natura-arvioinnissa ei juurikaan käsitellä mahdollista välttelykäyttäytymistä voimalinjan suhteen ja sen vaikutusta Natura-alueille tai metsäpeuran vaellusreitteihin. Voimajohdosta ei Natura-arvion mukaan katsota koituvan vähäistä suurempia häiriö- tai estevaikutuksia voimajohdon rakentamisaikana tai rakentamisajan jälkeen syys- ja kevätvaelluksella. Natura-arvioinnissa viitataan Luonnonvarakeskuksen pantapeura-aineistoon pohjautuviin tuulivoimahankkeiden metsäpeuraselvityksiin (mm. Honkakankaan ja Kanniston tuulivoimapuistot, metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten arviointi, FCG 2021), joiden mukaan olisi havaittu, että Suomenselän osapopulaation metsäpeurat liikkuvat myös vasomisaikaan suurjännitejohtojen alueilla ja suoalueille sijoittuvien suurjännitejohtojen läheisyyteen voi sijoittua myös vasomisalueita. Edellä mainitussa vaikutusten arvioinnissa (FCG 2021)

ei kuitenkaan ole tarkemmin tilastollisesti analysoitu suurjännitejohtojen vaikutuksia metsäpeuran käyttäytymiseen ja mahdolliseen vasomisalueen valintaan. Pantapeura-aineiston perusteella voidaan päätellä, että metsäpeurat kyllä liikkuvat esimerkiksi voimajohtoalueiden läheisyydessä ja ylittävät niitä, mutta tarkempaa arviointia välttelystä tai vasomisalueen valinnasta ei ole aineiston avulla ELY-keskuksen tietojen perusteella laadittu, eikä ole myöskään varmuutta soveltuuko aineisto edellä mainittujen johtopäätösten tekemiseen.

Kuten Luonnonvarakeskus lausunnossaan nyt kyseessä olevan hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta ja Natura-arvioinnista toteaa, vasovat ja vasojaan hoitavat vaatimet välttelevät teitä ja muita ihmisrakenteita (Puoskari 2017). Lisäksi esimerkiksi sähkölinjoja esiintyy naaraiden käyttämällä alueilla vähemmän kuin muutoin niiden elinpiireissä keskimäärin (Tuohimaa ym. 2022, julkaisematon käsikirjoitus). On epävarmaa, vältteleekö metsäpeura voimalinjoja talviaikaisten laidunalueiden valinnassaan. Esimerkiksi Käärme-kallioiden Natura-alue sijoittuu ainoastaan noin 100 metrin etäisyydelle suunnitellusta voimalinjasta. Tällä hetkellä alue on keskeistä metsäpeuran talvilaidunalueita (Metsäpeurojen talvikauden liikkeet tammikuu-maaliskuu, Luonnonvarakeskus 2020). Mikäli välttelyä esiintyy, saattaa sillä olla huomattava vaikutus kyseisen Natura-alueen merkitykselle talvisena laidunalueena.

Natura-arvioinnissa esitetyt hankkeen vaikutukset metsäpeuraan ovat ristiriidassa metsäpeuraa koskevan tutkimus- ja asiantuntijaorganisaation antamien lausuntojen kanssa. Täten jää tieteellinen epävarmuus hankkeen vaikutuksista metsäpeuraan. Natura-arvioinnissa todetaan vaikutusten merkittävydestä, että mikäli vaikutus on epävarma, suunnitelma myös heikentää merkittävästi Natura-arvoja. **Nyt kyseessä olevan hankkeen kohdalla vaikutukset metsäpeuraan tulee täten arvioida varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävänä heikentäviksi.**

### **Saukko**

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn arvioon, että Natura-alueilla, joiden suojeluperusteena mainitaan saukko, ei voimajohtohankkeesta todennäköisesti aiheudu merkittäviä vaikutuksia lajiin.

### **Lintudirektiivin liitteen I lajit**

Lintudirektiivin mukaisten Natura-alueiden (SPA-alueet), eli Pilvinevan, Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan, Viitajärven ja Vionnevan Natura-alueiden kohdalla ei tarkastella lainkaan voimajohdoista aiheutuvaa törmäysriskiä linnustolle. Arviossa tarkastellaan ainoastaan voimajohtojen rakentamisesta aiheutuvaa mahdollista häiriötä osalle Natura-alueen pesivästä linnustosta. Kuitenkin esimerkiksi suurikokoisten ja isoiksi parviksi kerääntyvien vesilintujen, kuten hanhien

riski törmäyksille on keskimääräistä suurempi. Myös haikara-, sorsa-, kurki-, lokki- ja kahlaajalinnuilla sekä joillakin nopeasti ja suoraviivaisesti lentävillä petolinnuilla on kasvanut törmäysriski (Koskimies, Linnut vuosikirja 2016). Suojeluperustelajeina edellä mainituilla Natura-alueilla mainitaan mm. sääksi (*Pandion haliaetus*), kurki (*Grus grus*), kuikka (*Gavia arctica*), laulujoutsen (*Cygnus cygnus*), mustakurkku-uikku (*Podiceps auritus*) sekä kahlaajalintuja, kuten esimerkiksi suokukko (*Philomachus pugnax*), kapustarinta (*Pluvialis apricaria*) ja liro (*Tringa glareola*), joita ei ole käsitelty lainkaan Natura-arvioinnissa.

Vaikka voimajohto ei sijoitu varsinaisille Natura-alueille, saattaa niillä esiintyvät suojeluperustelajit käyttää esimerkiksi lähialueen peltoja tai muita merkittäviä linnustoalueita ruokailualueena. Esimerkiksi Ritaneva - Vipusalonneva – Märsynnevan Natura-alueella pesivä ja levähtävä linnusto saattaa käyttää myös Loukkuunneva-Raikonevan soidensuojelun täydennysehdotuskohteen aluetta ruokailuun ja levähtämiseen. Voimajohdosta saattaa siis aiheutua riski myös Natura-alueen linnustolle, vaikka voimajohto ei sijoitu Natura-alueen välittömään läheisyyteen.

Pilivnevan sekä Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan ja Viitajärven Natura-alueiden kohdalla ei tarkastella lainkaan esimerkiksi teeren tai metson kohdalla mahdollisia törmäysvaikutuksia, joiden on todettu olevan kanalintujen kohdalla merkittävä riski. Koska suunnittelualueella ei ole tehty metsäkanalintujen soidinkartoituksia, ei ole varmuutta sijoittuuko esimerkiksi edellä mainituilla Natura-alueilla esiintyvien kanalintujen soidin voimajohtoalueelle, joka saattaisi heikentää Natura-alueilla esiintyvien kanalintujen populaatiota.

ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö pitää oikeasuuntaisena uhanalaisesta lintulajista laaditun raportin johtopäätöstä, että mikäli raportissa mainitut lievennystoimet toteutetaan, lajiin arvioidaan kohdistuvan merkittävydeltään korkeintaan vähäisiä vaikutuksia. ELY-keskus kuitenkin huomauttaa, että yhteisvaikutukset erityisesti tuulivoimahankkeiden kanssa saattavat nostaa vaikutukset merkittäviksi. Näitä yhteisvaikutuksia ei ole asianmukaisesti tarkasteltu Natura-arvioinneissa.

### **Muut lajit ja luontotyypeille ominainen lajisto**

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinneissa esitettyyn arvioon, että voimajohtohankkeesta ei todennäköisesti aiheudu merkittäviä vaikutuksia Natura-tietolomakkeissa mainittuun luontotyypeille ominaiseen lajistoon. Muu lajisto on tyypillisesti putkilokasvi- ja sammallajeja, joiden elinympäristöön voimalinja ei vaikuta esimerkiksi pienilmaston tai hydrologian muutosten kautta suhteellisen suuresta etäisyydestä johtuen. Kuitenkin metsäpeuran voidaan katsoa olevan tietyillä Natura-alueilla luontotyypeille ominaista lajistoa, vaikka sitä ei ole lisätty suojeluperusteeksi edellisen Natura-tietolomakepäivityksen



yhteydessä. Natura 2000 -verkoston tietojen tarkastamisen valmistelutyö tehtiin vuosien 2013–2015 aikana ja muutokset hyväksyttiin valtioneuvoston päätöksellä vuonna 2018. Tietolomakepäivityksen jälkeen esimerkiksi Ritaneva-Vipusalonneva-Märsynnevan Natura-alueen sekä Vionnevan Natura-alueen on havaittu olevan merkittävä metsäpeuran esiintymisalue mm. Luonnonvarakeskuksen pantadatan ja Metsähallituksen luontopalveluiden kenttähenkilöstön maastohavaintojen perusteella. Koska metsäpeura esiintyy kyseisillä Natura-alueilla ja se todennäköisesti tullaan lisäämään alueiden suojeluperustelajiksi seuraavan tietojen tarkastamistyön yhteydessä, olisi voimalinjan vaikutuksia kyseisillä Natura-alueilla esiintyvään metsäpeuraan tullut tarkastella syvällisemmin.

### **Yhteisvaikutukset**

Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaan (ns. Luopas-opas, Suomen ympäristökeskuksen raporteja 47/2021) mukaan Natura-arvioinnin yhteisvaikutusten arvioimiseksi tulee selvittää muut hankkeet ja suunnitelmat, jotka voivat aiheuttaa kasautuvia tai yhteisvaikutuksia tarkasteltavan hankkeen tai suunnitelman kanssa. Tällöin on otettava huomioon jo olemassa oleva luvitettu toiminta, hyväksytty mutta toteuttamaton toiminta sekä vasta suunnitteilla oleva toiminta.

Natura-arvioinnissa tarkastellaan yhteisvaikutuksia muihin hankkeisiin suurelta osin voimassa olevan maakuntakaavan perusteella. Yhteisvaikutusten arvioinnissa olisi tullut tarkemmin arvioida esimerkiksi vireillä olevia tuulivoimahankkeita, joiden vaikutukset metsäpeurapopulaatioon ovat todennäköisesti merkittävän haitallisia. Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuulivoimaselvitys (7.12.2021, FCG Finnish Consulting Group Oy) osoittaa useita tuulivoimalle potentiaalisia alueita nyt kyseessä olevan voimajohtoreitin varrella, jotka sijoittuvat myös Natura-alueiden läheisyyteen. Kyseisessä selvityksessä voimajohtoreitin läheisyyteen sijoittuville selvitysalueille on merkitty vaatimus tarkemmassa suunnittelussa kiinnittämään huomiota metsäpeuran lisääntymis- ja levähdysalueisiin sekä mm. Natura-alueisiin, arvokkaisiin linnustokohteisiin ja petolintujen pesiin. Käytännössä useat selvityksessä esitetyt potentiaaliset tuulivoimahankealueet ovat jo suunnitteilla, vaikka varmuutta niiden osoittamisesta myös valmisteilla olevissa maakuntakaavoissa ei ole. Alueella on myös jo kaavoitettuja tuulivoimahankkeita niin Keski-Pohjanmaan, kuin Pohjois-Pohjanmaan alueella, joista osaa tosin tuodaan Natura-arviossa esille. Kuitenkin esimerkiksi Viitajärven Natura-alueen läheisyydessä, Sievin kunnan alueella, on Puutikankankaan tuulivoimapuisto, joka on kaavoitettu. Edellä mainitussa tuulivoimaselvityksessä aluetta esitetään laajennettavaksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimialueelle Toholammille Viitajärven Natura-alueen läheisyyteen.

Tuulivoimalla on todennäköisesti haittaavaa vaikutusta niin metsäpeuraan, kuin linnustoon. Yhteisvaikutukset nyt kyseessä olevan voimalinjan kanssa saattavat korottaa vaikutukset merkittäviksi. Lisäksi esimerkiksi perustelut Keliber Oy:n Keski-Pohjanmaan litiumprovinssin louhosalueiden vähäisistä yhteisvaikutuksista Vionnevan Natura-alueen uhanalaiselle lajille ja muuhun linnustoon jäävät riittämättömiksi erityisesti, kun mahdollisia törmäysvaikutuksia ei ole tarkemmin arvioitu.

### **Vaikutusten lieventämistoimenpiteet**

Natura-arvioinnissa todetaan, että lieventäviä toimenpiteitä ei tarvita yhdelläkään käsittelyssä olleista Natura-alueista. Ottaen huomioon ELY-keskuksen arvioinnista poikkeava näkemys vaikutusten merkittävydestä, tulee hankkeen jatkosuunnittelussa ja rakennusvaiheessa toteuttaa lieventäviä toimenpiteitä. Esimerkiksi rakennustyöt tulee ajoittaa siten, että häiriöt Natura-alueilla tavattaville luonnonarvoille, kuten metsäpeuralle ja alueilla pesiville suurille petolinnuille jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Linnuston osalta voimajohtohankkeen sijoittuminen merkittäville pesimä- ja levähdysalueille sekä Natura-alueiden läheisyyteen saattaa aiheuttaa riskin lintujen törmäyksille. Kuten edellä todetaan, törmäykset Natura-alueiden ulkopuolella saattavat vaikuttaa myös Natura-alueiden populaatioon. Merkittävät linnustoalueet ja törmäysherät alueet tulee kartoittaa paikallisen asiantuntijan, eli lintutieteellisen yhdistyksen kanssa. Tulee arvioida, voidaanko näillä kohdin esimerkiksi voimajohtoja merkitsemällä vähentää linnuston törmäysriskiä.

Mikäli voimajohtohanke toteutuu, tulee hanketoimijan sitoutua erityisesti metsäpeuran ja linnuston osalta seurantaan, jolla voidaan saada lisää tietoa voimajohtojen riskeistä ja vaikutuksista edellä mainituille lajeille.

### **Vaikutukset Natura-alueen eheyteen**

Koska voimajohtohankkeen vaikutukset erityisesti metsäpeuraan ja linnustoon jäävät epävarmoiksi, ei vaikutuksia niiden Natura-alueiden eheyteen, joilla kyseiset suojeluperusteet esiintyvät, voida arvioida. Mikäli osa Natura-alueella esiintyvistä lajille sopivasta elinympäristöstä muuttuu välttelykäyttämisen takia lajille sopimattomaksi tai laji ei estevaikutuksen vuoksi enää saavuta elinympäristöä, vaikuttaa tämä kielteisesti Natura-alueen eheyteen. Suojeluperusteena mainitun lajin populaatiokoon pieneneminen esimerkiksi törmäysten kautta vaikuttaa vastaavasti Natura-alueen eheyteen.

Vaikutukset Huosianmaankallion Natura-alueen sekä Isoraivio-Pilleskytö Natura-alueen suojeluperusteena olevalle lajistolle ja luontotyypeille voidaan katsoa olevan vähäiset ja alueiden ekologisen rakenteen ja toiminnan voidaan arvioida säilyvän elinkelpoisena. Hankkeen jatkosuunnittelussa on kuitenkin syytä varmistaa kyseisillä Natura-alueilla

esiintyville luontotyypeille ominaisen lajin, eli liito-oravan kulkuyhteyksien turvaaminen.

### **Johtopäätökset**

ELY-keskus toteaa, että hankkeen vaikutukset Natura-alueille, joiden suojeluperusteena mainitaan metsäpeura, jäävät epävarmoiksi. Vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella varovaisuusperiaate edellyttää Natura-arvioinnin kohdalla merkittävien vaikutusten poissulkemista tavalla, joka ei jätä epäilyksiä (mm. KHO 2020:3). Nyt kyseessä olevan hankkeen kohdalla vaikutukset tulee täten arvioida varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävän heikentäviksi. Myös lintudirektiivin mukaisesti luokiteltujen Natura-alueiden osalta ei haitallisia vaikutuksia voida poissulkea.

### **Natura-arvioinnin täydentäminen**

Jotta epävarmuutta voidaan hälventää, tulee Natura-arviointeja täydentää voimajohdosta aiheutuvan metsäpeuran välttelykäyttötymisen vaikutuksilla sekä mahdollisilla vaikutuksilla metsäpeuran kulkuyhteyksiin. Erityinen huomio tulee kiinnittää yhteisvaikutuksiin alueen läheisyyteen sijoittuvien vireillä olevien hankkeiden kanssa.

Natura-arviointia tulee täydentää myös lintudirektiivin mukaisilla Natura-alueilla arvioiduilla törmäysvaikutuksilla kaikkiin suojeluperustelajeihin sekä yhteisvaikutusten arvioinnilla muiden alueella vireillä olevien hankkeiden kanssa.

ELY-keskus kuitenkin huomauttaa, että metsäpeuran osalta arviointia ei mahdollisesti pystytä päivittämään puutteellisen tutkimustiedon vuoksi ennen lunastusprosessia tai sen aikana ja näin poissulkemaan merkittäviä vaikutuksia. Luonnonsuojelulain 66 §:n mukaan (uusi luonnonsuojelulaki 39 §) viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos Natura-arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän Natura 2000-alueen luonnonarvoja. Tällöin lunastuslupa voidaan myöntää vain, jos valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole.

Luonnonsuojeluyksikön päällikkö

Leena Rinkineva-Kantola

Ylitarkastaja

Toni Etholén



Tämä asiakirja EPOELY/1336/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/1336/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Etholén Toni 22.05.2023 15:32

Ratkaisija Rinkineva-Kantola Leena 22.05.2023 16:03